

आध्यात्मिक कडी

तंत्री : संपादक : कैलासज्जैन जैन. परीज

॥ परम तेजद्वारी मा गायत्री ॥

ॐ मूर्ध्निः स्वः ॐ तत्सवितुर्वरेण्यं भर्गो देवस्य धीमहि धियो यो नः प्रचोदयात् ॐ ॥

શ્રી ગાયત્રી ફાઉન્ડેશન ટ્રસ્ટ

અમદાવાદ - ૧૬

[રજ. નં. ૩૩૬૧]

ગાયત્રી ઉપાસક પૂજ્ય શ્રી શાસ્ત્રીજીએ (નરેન્દ્રલાઈ બી. દવે) માર્ચ ૧૯૭૫થી મા ગાયત્રીના આદેશથી લોકસેવાનો અભિગમ સ્વીકાર્યો છે. આધિ-વ્યાધિ-ઉપાધિથી ત્રસ્ત વ્યક્તિઓને વ્યક્તિગત મુલાકાત આપી તેમના પ્રશ્નો સુલઝાવવાનો પ્રયત્ન તેઓ વિના મૂલ્યે કરી રહ્યા છે. અસાધ્ય બિમારીથી વ્યથિત વ્યક્તિઓને પૂજ્યશ્રી મા ગાયત્રીના આદેશ અને માર્ગદર્શન અનુસાર શક્તિપ્રદાનની સારવાર આપી રોગમુક્ત કરવાનો પ્રયાસ કરે છે. અભિમંત્રિત જીવનજીન માનવીનું જીવન બનાવે છે અને જીવન ખ્યાલે છે.

ભારતમાં અને વિદેશોમાં પૂજ્યશ્રીની સેવાનો લાભ વિશાળ જનસમુદાયે લીધો છે અને લઈ રહ્યા છે. યંત્રયુગમાં જીવતા માનવીને આધ્યાત્મિક શરણનો સીધો, સરળ રાહ બતાવી માનસિક શાંતિનો અનુભવ કરાવે છે.

પૂજ્યશ્રીના આ અનેખા અને વિરલ કાર્યચરણનો લાભ કોઈ પણ જ્ઞાતિ, જ્ઞાતિ, ધર્મ કે સમ્પ્રદાયના વિશાળ જનસમુદાયને મળી શકે તેવા શુભ આશયથી પૂજ્યશ્રીની પ્રેરણા અને મા ગાયત્રીની કૃપાથી શ્રી ગાયત્રી ફાઉન્ડેશન ટ્રસ્ટની સ્થાપના કરવાનો એક નમ્ર પ્રયાસ કર્યો છે.

આ ટ્રસ્ટના મુખ્ય હેતુઓ નીચે પ્રમાણે છે :

- (૧) ગરીબ તથા જરૂરવાળા માણસોને દરેક પ્રકારે મદદ કરવી.
- (૨) કોઈ પણ પ્રકારના શિક્ષણના ક્ષેત્રમાં મદદ કરવી.
- (૩) આધ્યાત્મિક સારવાર-કેન્દ્ર સ્થાપી અસાધ્ય બિમારીમાંથી લોકોને રાહત અપાવવી.
- (૪) કુદરતી આફતમાં સપડાયેલાઓને સહાયરૂપ થવું.
- (૫) વિશ્વબંધુત્વની ભાવના કેળવી માનવજાતને દરેક વિષમ પરિસ્થિતિમાં સહાયરૂપ થવું.

અમારા આ નમ્ર પ્રયાસને આપ વધાવી વેશે અને વેગવંતો બનાવશે તેવી નમ્ર વિનંતી.

આભાર સહ.

સરનામું :

કે. એન. પરીખ

મેદનનો બંગ્લો, સીવીલ હોસ્પિટલ કમ્પાઉન્ડ,
અસારવા, અમદાવાદ-૧૬. (ગુજરાત) (ઇન્ડિયા)

ફોન : ૩૭૯૦૯૭

કે. એન. પરીખ

મેનેજિંગ ટ્રસ્ટી

શ્રી ગાયત્રી ફાઉન્ડેશન ટ્રસ્ટ

આ ત્રૈમાસિક અંક
જાન્યુઆરી,
એપ્રિલ,
જુલાઈ
અને
ઓક્ટોબર
માસમાં
પ્રગટ થશે.

વાર્ષિક લવાજમ
રૂપિયા ૬૨

પ્રકાશક :
શ્રી કૈલાસબહેન એન. પરીખ
શ્રી ગાયત્રી ફાઉન્ડેશન ટ્રસ્ટ,
મેટ્રન ક્વાર્ટર્સ,
ન્યુ સિવિલ હોસ્પિટલ કમ્પાઉન્ડ,
અસારવા,
અમદાવાદ - ૩૮૦ ૦૧૬

મુદ્રક :
કાન્તિભાઈ મ. મિસ્ત્રી
આદિત્ય મુદ્રણાલય,
રાયખડ,
અમદાવાદ - ૩૮૦ ૦૦૧

આદ્યાત્મિક કેડી

વર્ષ ૭] • ઓક્ટોબર : ૧૯૮૮ • [અંક ૩ બી

અનુક્રમણિકા

૧. કામ	શાસ્ત્રીજી	...	૩
૨. તારો પ્રેમ બસ છે!	શાસ્ત્રીજી	...	૧૦
૩. સ્વર્ગ અને મૃત્યુનું રહસ્ય	શાસ્ત્રીજી	...	૧૨
૪. માનસિક સ્વસ્થતા	શાસ્ત્રીજી	...	૧૫
૫. જ્ઞાનગોષ્ઠિ	...	...	૧૮
૬. પૂર્વજોની ભક્તિ અને માતાજીની કૃપા	...	...	૨૦
૭. શાસ્ત્રીજીનો અનુરોધ	...	...	૨૩
૮. માયાની પાર કાણુ જઈ શકે? ડૉ. કાન્તિલાલ કાલાણી	...	...	૨૫
૯. લંડનની કાર્યવાહી	...	...	૨૮
૧૦. મંત્રશક્તિ	શાસ્ત્રીજી	...	૨૬
૧૧. સમાચાર	...	...	૩૨

* આપનું આ વર્ષનું લવાજમ આ અંકે પૂરું થશે તો ૧૯૮૯ના વર્ષનું લવાજમ મોકલી આપવા વિનંતી.

* પાંચ વર્ષનું એક સામટું લવાજમ સ્વીકારવામાં આવે છે.

આધ્યાત્મિક કેડી

ઑક્ટોબર : ૧૯૮૮

કામ

શાસ્ત્રીજી

મનુષ્યની ભીતરમાં જ તેનો શત્રુ છુપાયેલો છે. એનાથી જ તેણે સાવધ, સજાગ ને સચેત રહેવાનું છે. માણસનો આ શત્રુ પરિપુ તરીકે ઓળખાય છે. આ પરિપુમાં કામનો પણ સમાવેશ થાય છે. કામ એ પણ માનવીનો મોટામાં મોટો શત્રુ છે. કામ પર સમ્પૂર્ણ વિજય મેળવનાર- પરિપુને વશ કરનાર-પરમતત્ત્વની સમીપ જલ્દીથી પહોંચી શકે છે અથવા પરમાત્માની પ્રાપ્તિનો માર્ગ એકદમ મોકળો બની જાય છે. જેણે કામને નિયંત્રિત-સંયમિત કર્યો છે, તેઓ સુખી, સંતોષી, સ્વસ્થ, આનંદિત, પ્રકુલિત બની શકે છે, તેનામાં ક્રોધ, ઉશ્કેરાટ નથી ઉદ્ભવતો; પરંતુ જેઓ કામના દાસ બની ગયા છે, જેઓ કામાધીન-કામાંધ છે તેમનામાં સ્વસ્થતા, સંતોષ, આનંદ ને સત્ત્વનો સમ્પૂર્ણ અભાવ જેવા મળે છે. આ દશામાં કામ મનુષ્યનો મહાન શત્રુ બનીને આવે છે.

આપણે કામને વિશદતાથી સમજવાનો પ્રયાસ કરીએ.

કામના ધણા અર્થો છે; તેમાંના નીચે પ્રમાણે જોઈએ :

(૧) કામ એટલે માણસની સ્વાભાવિક ઇચ્છા-એપણા, જરૂરિયાત.

(૨) કામ એટલે કામવાસના જે સ્ત્રી-પુરુષોના સંબંધમાં સીમિત છે, અને

(૩) આ બે સિવાય પણ મનુષ્યના ભીતરની હીનવૃત્તિઓ વાસના તરીકે જ ઓળખાય છે. જેમ કે અહમ્, ક્ષમાનો અભાવ, ખીજના ભોગે પોતાનું હિત સાધવાનો પ્રયાસ, કોઈકના હિતમાં અંતરાય નાખવો કે અંતરાયરૂપ બનવું.

આ ત્રણેયનું જ્યારે સમતોલન સાધી શકાતું નથી ત્યારે તે મનુષ્ય માટે હાનિકારક બની શકે છે. તેમાં સંવાદિતા પેદા થતાં મનુષ્યને તે સત્ત્વશીલ ને સભર બનાવી દે છે. આપણે બંને બાજુને સમજવાનો પ્રયાસ કરીશું.

સમસ્ત સૃષ્ટિના પ્રવર્તનમાં અંધકાર, નિયંત્રણ, મર્યાદા નિશ્ચિન થયેલાં જ છે, જેમ કે ઋતુઓનો સમય, સૂર્ય-ચંદ્રના ઉદય-અસ્ત, વાયુની ગતિ, સરિતા-સમુદ્રના વહેણની દિશા - આ બધામાં વધવટ થતાં તેની વધતી-ઓછી પ્રતિકૂળ અસરોનો અનુભવ થાય જ છે. કુદરતી આપત્તિની આંધીનો અનુભવ થાય છે.

કામ એટલે મનુષ્યની સ્વાભાવિક, સહજ ઈચ્છા, એપણા, જરૂરિયાતનો અર્થ બતાવીએ તો તે મનુષ્યના જીવનનું ધારક, પ્રેરક, ચાલક ને સંવર્ધક બળ બની રહે છે. વિદ્યાર્થીને વિદ્યાભ્યાસની ઈચ્છા - વધુ ને વધુ આગળ વધવાની ઈચ્છા, સંસાર માંડી તેનાં સુખ મેળવવાની ઈચ્છા, પૈસાપ્રાપ્તિની ઈચ્છા, સંપત્તિની ઈચ્છા, જીવનના અમુક-તમુક ક્ષેત્રે સતત પ્રગતિ સાધવાની ઈચ્છા — આવી સ્વાભાવિક, સહજ ઈચ્છામાંથી માનવી સુખ, આનંદ ને રાહત અનુભવે છે. જીવન, સંસાર ને જગત પ્રત્યેનો નૂતન અભિગમ, તેમાંથી ઉદ્ભવતી જરૂરિયાતો માનવીને નવી દિશાઓ પ્રતિ લઈ જાય છે. પરંપરાઓનું ખંડન કરવાની ખ્વાહિશ અવનવા સંશોધનો કરાવે છે.

મનુષ્યની પ્રયત્ન ઈચ્છાશક્તિ તેના જીવનમાં અનેકવિધ સફળતાઓને ધસડી લાવે છે, તેને મહાન ને વિરલ બનાવે છે, વિનાશની ખાઈમાંથી બહાર લાવી જીવનની નૂતન કેડી નિર્માણ કરી આપે છે. જ્યાં સુધી ઈચ્છાનું પ્રવર્તન રચનાત્મક માર્ગે થાય છે ત્યાં સુધી તે આવકાર્ય છે. મનુષ્યની જરૂરિયાતોને, ઈચ્છાઓને, એપણાઓને પણ કોઈક હદ હોય છે, મર્યાદા હોય છે, જ્યારે એ હદ, મર્યાદાનો લોપ થાય છે ત્યારે તે અનેકવિધ વિષમતાઓ, વિસંવાદિતાઓ, આપત્તિઓને ખેંચી લાવે છે.

માનવી અનહદ ઈચ્છાને પરિણામે માનસિક તાણ, પ્રેશર, હૃદયરોગ કે હતાશા, નિરાશા ને નવંસનેસનો ભોગ બને છે.

માનવીની ઈચ્છાના પરિતોષ માટેના પ્રયાસો પણ ચોક્કસ પ્રકારના, સાર્વિક ને યોગ્ય હોવા જરૂરી છે. જેમ કે જીવનસાથી ને સંતાનપ્રાપ્તિ, નોકરી કે વ્યવસાયની બાબતો—સમસ્યાઓ સુલઝાવવા તેની ઈચ્છાઓના પરિતોષ માટે માનવી ગમે તે પ્રયાસો કરવા તત્પર બને છે, અન્ય માર્ગો શોધે છે, હજારો રૂપિયા વ્યર્થ વેડફી નાખે છે. એમાં ધણીવાર ધણી મોટી છેતરપિંડી થયાના ધણા બનાવો જાણવા મળ્યા છે. જે કોઈ વ્યક્તિ જે કોઈ ઉપાય બતાવે તે તરફ માનવી દોટ મૂકે છે ને તેમાંથી જ માનસિક તાણ ઉદ્ભવે છે. આ ને આવા સંજોગોમાં ઈચ્છા માનવીનો શત્રુ બનીને આવે છે.

આપણે અહીં જે પ્રથમ અર્થ—ઈચ્છા, જરૂરિયાત, એપણાની ચર્ચા કરી રહ્યા છીએ તેની પરિપૂર્તિ અર્થે, સમપ્રાપ્તિ અર્થે ઈષ્ટમાં સમ્પૂર્ણ શ્રદ્ધા રાખી, સઘળી ચિંતા તેને સોંપી, બાળક બની તેની શરણાગતિ સ્વીકારીએ તો ઈષ્ટદેવ પોતાના શરણાગતની—પોતાના બાળકની તમામ જરૂરિયાતોનો ખ્યાલ રાખશે. પોતાના બાળકને—શરણાગતને જે જરૂરનું છે, જે તેના હિતમાં છે તે અવશ્ય આપશે.

જીવનમાં આવેા અભિગમ કેળવીશું તો કામ-ઈચ્છા શત્રુનો સ્વાગ સજી નહિ શકે તેમ નિઃશંકપણે કહી શકાય.

હવે આપણે ખીજા અર્થની વિશદતા તરફ વળીએ.

ભગવાન શિવના તપમાં ભંગ પડાવવાથી શિવે ક્રોધિત થઈ કામદેવને બાળીને લસીભૂત કર્યો ત્યારે રતિના વિલાપથી ભગવાન શિવે કામદેવને પાછળથી વરદાન આપ્યું કે પૃથ્વીલોક પર તમારું સામ્રાજ્ય-વર્ચસ્વ રહેશે. આવી કંઈક કથા છે.

આમ કામ, -સૃષ્ટિના પ્રવર્તનનું એક મોટું પરિબળ છે. જીવન, સંસાર ને જગતના સમસ્ત પ્રાણીમાત્ર પર કામનો પ્રભાવ પથરાયેલો જોવા મળે છે. ઈશ્વરદત્ત શક્તિનો એ સંચાર છે, પ્રવર્તન છે. કુદરતી રીતે જ તે નિર્માણ પામે છે ને કુદરતમાં અર્થાત્ પરમતત્ત્વની શક્તિમાં જ તે લય પામે છે, પામી શકે છે ને પામવો જોઈએ એમ હું માનું છું. આની વચ્ચેના સમયગાળામાં કામસેવન માનવ-જીવનનું, સંસારનું, સૃષ્ટિના સંચાલનનું ધારક, પ્રેરક બળ બની રહે છે. એ આનંદ ને સુખ આપી જીવન ને સંસારને ગતિ અર્પે છે.

આ કામ જીવનનો, સંસારનો એક ભાગ છે, સર્વસ્વ નથી. જેઓ કામને સર્વસ્વ માનીને જીવે છે તેઓ તેની સાથે શત્રુતા કેળવે છે. અર્થાત્ તેઓ માટે કામ એક શત્રુ બનીને આવે છે.

અહીં સહેજે-સ્વાભાવિકપણે જ પ્રશ્ન ઉદ્ભવે કે જે સમસ્ત સંસાર, જીવન અને જગતનું સંચાલક બળ છે તે શત્રુ કેવી રીતે બની શકે ?

બની શકે.

કામની સંહારકતાને શાઓમાં વર્ણવી છે. આપણા અનેક પ્રાચીન-અર્વાચીન ઋષિમુનિઓએ તેના લયસ્થાનો દર્શાવ્યાં છે. એ લયસ્થાનોને નજર સમક્ષ રાખીને, તેની સંહારકતાનો ખ્યાલ રાખીને કામ-સેવન થવું ધટે.

કામ એક શક્તિ છે, જે સંસારની, જગતની ઉત્પત્તિના કારણરૂપ બની શકે છે. આથી જે કામમાં આવી સર્જનાત્મક-રચનાત્મક શક્તિ રહેલી છે, તે કામશક્તિને વ્યર્થ વેડફી દેવી ઉચિત નથી. આ કામશક્તિનો જ્યારે વ્યર્થ વ્યય થાય છે ત્યારે તે જે તે મનુષ્યને સર્વહીન, કાંતિવિહીન, અશક્ત ને માંદહો બનાવી દે છે. જેઓ કામને સર્વસ્વ માને છે તેઓ તત્કાળ તો સુખ જરૂર અનુભવે છે પણ તે ઝાઝું ટકતું નથી ને અન્તતોગવા તેને જ માટે વિનાશક બની શકે છે. કારણ તેની કામશક્તિના વ્યર્થ વિનિયોગથી તે સર્વહીન બનતાં, તેના શરીરમાં શક્તિનો નાશ થતાં, અનેક રોગો પણ જન્મે છે. વ્યક્તિ અધોગતિના માર્ગે, વિનાશને પન્થે દુઃખગાઈ જાય છે. સમાજમાં તે ઉપહાસને, ધિક્કારને પાત્ર બને છે.

આ કામ-કામવાસના દરેક માનવીના—સ્ત્રી-પુરુષના અંગત ભીતરી સંચલનો છે, તે સંબંધિત જે તે સ્ત્રી-પુરુષના વર્તુળમાં સીમિત છે, પણ તેનો સ્વસ્થ અભિગમ ને ઉપભોગ માનવીને સુખ, આનંદ ને ઉન્નતિ આપે છે. સ્વસ્થ અભિગમ ને ઉપભોગ, તેનું શિસ્ત, તેનો સંયત વ્યવહાર સ્વસ્થ, તંદુરસ્ત, સંસ્કારી બાળકોની પ્રાપ્તિ કરાવી આપે છે.

કહેવાનું તાત્પર્ય કે કામ એ માનવીનો એક મહાન શત્રુ બની શકતો હોવા છતાં પણ તેની આવશ્યકતા છે. તેનો સદંતર અભાવ પણ આવકાર્ય નથી. અહીં કામના મેં અગાઉ દર્શાવેલ પ્રથમ બેઉ અર્થોનો સમાવેશ થાય છે. માણસમાં ઈચ્છા, એપણા ને જરૂરિયાત તેમ જ કામવાસના બંને જરૂરી છે જ. એ વિના જીવન, સંસાર ને જગત સંભવિત નથી. સૃષ્ટિનો એ ક્રમ છે, તે જ રીતે કામનો અતિરેક પણ આવકાર્ય નથી. એમાં સમ્પૂર્ણ સમતુલા-balance, સંયમ ને શિસ્ત જરૂરી છે. કામના પ્રવર્તનમાં વ્યવહારમાં-ઉપભોગમાં નિયમ ને નિયંત્રણ હોય તો તે વિશેષ આહ્વાદક બની શકે છે, તેના સત્પરિણામ અનુભવવા મળે છે ને સાર્વિક પ્રગતિની ઉત્પત્તિ થાય છે. મનુષ્યની પ્રગતિ થાય છે.

આદિ કાળથી મનુષ્યના સાહજિક વિકાસ ક્રમમાં કામનું પ્રવર્તન, વ્યવહાર, ઉપભોગ રહેલા છે. પણ એમાં સમતોલન જ કારણભૂત હતું.

આપણી ભારતીય સંસ્કૃતિની પરંપરામાં કામને એક પવિત્ર પ્રવર્તન, પુરુષાર્થ માનવામાં આવ્યો છે. સ્ત્રી-પુરુષ વચ્ચેની કામવાસનાના ભોગને લગ્નના પવિત્ર બન્ધનમાં સીમિત કર્યો છે. અગ્નિની પવિત્ર સાક્ષીએ સ્ત્રી-પુરુષ પતિ-પત્ની બની એકમેકના પૂરક બને છે. જીવન, સંસાર અને જગતના સંચાલનમાં પોતાનો ફાળો આપે છે. પતિ-પત્ની વચ્ચેના કામનો દોર પણ જે છૂટો હોય, તેને કોઈ મર્યાદા, નિયમ, શિસ્ત, સંયમ ન હોય તો તે વિધ્વંસક અવશ્ય બની શકે છે. મેં અગાઉ કહ્યું જ છે કે કામ એ જીવનનો એક ભાગ છે, સર્વસ્વ નથી. પતિ પત્નીનો નિર્બંધ કામોપભોગ પણ અનેકવિધ વિષમતાઓ-વિસંવાદિતાઓને નેતરી લાવે છે. હકીકતમાં કામ સાથે પવિત્રતા, પ્રમાણિકતા, સાર્વિકતા, નીતિમત્તા,

આધ્યાત્મિક કેફી, એક્ટોબર, '૮૮]

સંયમ, શિસ્તનાં મૂલ્યોને નજર સમક્ષ રાખવામાં આવે, ધર્મના સિદ્ધાન્તોનો ખ્યાલ રાખવામાં આવે, સંસ્કૃતિને અનુરૂપ તેનું આચરણ કરવામાં આવે તો ચોક્કસ માણસની ઊર્ધ્વગતિ થાય છે. આથી વિરુદ્ધ હોય તો તેનું પતન પણ સંભવે છે.

કામવાસના એ મનુષ્યનો - સ્ત્રી-પુરુષનો પતિ-પત્નીનો કામ જાતીય વ્યવહારમાં સીમિત છે એ ખરું, પણ માનવીના બીતરની હીન વૃત્તિઓ પણ તેની વાસના જ છે, જેના પ્રવર્તનથી મનુષ્યનું અહિત થઈ શકે છે. જેમાંથી બહાર આવવાનો પ્રયાસ આદરવો જ જોઈએ.

પરંતુ આજના આધુનિક જમાનામાં મેં ઉપર જણાવ્યાં તે મૂલ્યોનો લંગભંગ સદંતર દ્વાસ થયેલો જોવા મળે છે. સ્ત્રી-પુરુષ - પતિ-પત્ની વચ્ચેના સમ્બન્ધમાં સીમિત થયેલી કરેલી-રહેલી-કામ-વાસનાએ તેનું મૂલ્ય બદલ્યું છે. તેનો અભિગમ બદલ્યો છે. એક કરતાં અનેક સ્ત્રી-પુરુષો સાથેનો સમ્બન્ધથી કામસુખ મેળવવાની આધુનિક સમાજની એક ફેશન પણ થઈ પડી છે. આ રીતે કામનો યથેચ્છ વ્યવહાર યોગ્ય નથી. કામ એ પવિત્ર પરમ તાકાત-શક્તિ-ઉર્જા છે જેનો યથેચ્છ વ્યવહાર-વ્યય-યોગ્ય નથી. જે સમયાન્તરે શત્રુ બનીને આવે છે. કામના મરજી મુજબના ઉપભોગને પરિણામે તે એક વ્યસન બની જાય છે. તે ન મળતાં અનેક ક્રોધોનો પણ જન્મ થાય છે, જેને પરિણામે માનવી પોતાનું અહિત, વિનાશ, અધોગતિને નોતરે છે. આ સ્થિતિ ઉચિત નથી.

પરંતુ વ્યક્તિ અને સમાજ-સમષ્ટિના ઉત્થાન માટે ભીંત ભૂલેલા, કામને પન્થે પતન લાણી ગતિ કરી રહેલ મનુષ્યને પણ ઉદારતાથી, માનવીય અભિગમથી સૌ પ્રથમ અપનાવી લેવો જરૂરી છે. તેથી તેનામાં સલામતીની ભાવના જાગશે. આ તરફ ગતિ કરવાનાં પરિણામો જાણી લેવાં જરૂરી છે. એ પરિણામો નિવારવા તેને સમજાવવો જોઈએ, તે માટે તેને શક્ય તે રીતે મદદરૂપ થવા પ્રયત્ન કરવો જોઈએ. આ માર્ગથી પાછા ફરવા સમજાવવો જોઈએ. કામ સંબંધી તેની સમસ્યાઓ-પ્રશ્નો પરત્વે યોગ્ય, ઉચિત ને સ્વસ્થ માર્ગદર્શન મળે તેવા પ્રયાસો થવા જરૂરી છે. તેથી તેનામાં કંઈક ઉત્સાહ જાગશે. તેને પ્રોત્સાહન મળશે.

ક્યારેક ક્યારેક મનપસંદ જીવનસાથી ન મળતાં હતાશ, નિરાશ થયેલ યુવક-યુવતીઓ પોતાની મનોકામનાની પૂર્તિ અર્થે નિર્ધારક પ્રયાસો આદરે છે, વ્યર્થ ફાંફા મારે છે, તેમની નિષ્ફળતા, નિરાશા, હતાશાનો લાભ ક્યારેક કોઈક અનિષ્ટ પરિણામો ઉઠાવતાં હોય છે અથવા તો તે અનીતિને માર્ગે બંધ પડે છે ને હૈયાનો એ કારમો ધા ન રુઝાતાં જીવનને વિનાશને પન્થે ધકેલી દે છે. આવા સમયમાં આ પરિસ્થિતિમાં મુકાયેલ યુવક કે યુવતીને હાંફની, આત્મીયતાની, પ્રેમની, લાગણીની, હૈયું ઠાલવવાની ને સાચા માર્ગદર્શકની વિશેષ જરૂર રહે છે. આ ને આવી પરિસ્થિતિમાં માતા-પિતા, વડીલો, ભાઈ-બહેનો, સર્ગા-સમ્બન્ધી, સનેહી, મિત્રો સૌ સ્વસ્થ અભિગમ કેળવી, ઉદારતા ને આત્મીયતા દાખવી, જે તે પાત્રને-પરિસ્થિતિને ઉપહાસ-ટીકા-ધિક્કારને પાત્ર બનાવ્યા વિના, પરિસ્થિતિને હલ કરવાની, સમજવાની, તેનો ઉકેલ લાવવાની જવાબદારી ઉઠાવે, પ્રયાસ કરે તે વિશેષ આવકાર્ય લાગે છે. અન્યથા સમગ્ર પરિસ્થિતિની વિષમતા તે પાત્રને માટે હાનિકારક નીવડી શકે છે.

મનુષ્યની કામવાસનાનાં એ પાસાં છે. ઈચ્છા અને સંતોષ. મનુષ્યમાં કામેચ્છા સહજ ને સ્વભાવિક છે. એમાંથી પરિવૃત્તિ પ્રાપ્ત કરવી તે પણ સ્વાભાવિક છે પણ બન્ને વચ્ચે સમતુલા જળવાવી જરૂરી છે. કામેચ્છાથી સંતોષ પ્રાપ્ત કરવો સહજ ને આવશ્યક છે, પરંતુ વ્યક્તિની-મનુષ્યની-માત્ર કામેચ્છાની જ વૃદ્ધિ થયા કરે તો એમાંથી આસુરી-અનિષ્ટ તરતો ઉદ્ભવવાની પૂરી શક્યતા છે. એથી બીજી બાબત, યતિકંચિત્ કામેચ્છાથી સંતોષની સતત ઉદ્ભવતી લાગણી માનવીને જીવનમાં સ્વસ્થ, સુખીને

આનન્દિત બનાવે છે તે એ માર્ગે જ પરમતત્ત્વ તરફ પહોંચવાના, તેના પ્રીતિપાત્ર બનવાના, તેની ભક્તિ કરવાના પ્રયાસો આરંભાય છે. સહજ ને સ્વાભાવિક કામચ્છા જ્યારે અસંતોષી ને અસંયત બને છે ત્યારે તે શત્રુત્વ રૂપ ધારણ કરે છે.

કામવાસનાનો આધાર શરીર જરૂર છે, પણ એમાં હૃદયની લાગણી, અંતરનો પ્રેમ તેમ જ સંવેદનો પણ ભગેલાં છે. કામવાસના શારીરિક સુખની સાથે માનસિક શાંતિ, સંતૃપ્તિ અને આનન્દ પણ આપે છે. પરંતુ લાગણી, પ્રેમ ને સંવેદનોના ખ્યાલ વિના મનુષ્ય કેવળ શરીરસુખને જ મહત્ત્વ આપે છે, ત્યારે તે કામાધ બની જાય છે. તે સારાસારનો ઉચિત-અનુચિતનો નીર-ક્ષીર વિવેક-ન્યાય વિસરી જાય છે. ત્યારે કામ શત્રુ બની મનુષ્ય પર પોતાના અનેક રીતે પ્રહારો કરે છે. કામ સાથેની શત્રુતામાં મનુષ્ય પોતાનો વિનાશ નોતરીને જ રહે છે.

આજના આધુનિક જમાનામાં, પશ્ચિમની સંસ્કૃતિની અસર હેઠળ મુક્ત કામાચારને સહજ ને એક ફેશન તરીકે ગણવામાં આવે છે. અનેક સ્ત્રી-પુરુષો સાથેના સમ્બન્ધને સહજ માનવામાં આવે છે, જેને આપણી ભારતીય પરંપરામાં નિષેધ રૂપ, અનૈતિક માનવામાં આવે છે. આપણે ત્યાં એક પતિપત્ની-વ્રતનો મહિમા પ્રથમથી જ ગવાતો આવ્યો છે. મને લાગે છે કે કદાચ આપણા પ્રાચીન ઋષિમુનિઓએ કામની સંહારકતા, વિનાશકતા અને ભયસ્થાનોનો ખ્યાલ-પરિચય મેળવીને જ એક પતિપત્ની-વ્રતનો મહિમા વહેતો કર્યો હશે.

શરીરને આધાર બનાવી વિહરતી કામવાસના આખરે તો ક્ષણિક ને નાશવંત સુખ જ આપે છે. એ રીતે સમસ્ત સંસાર ક્ષણિક ને નાશવંત છે. જે કંઈ ચિરંજીવ કે શાશ્વત છે તે પ્રેમ, લાગણી, ભાવના, માનવતા. મહત્ત્વ છે માનવીય અભિગમનું. આ માનવીય અભિગમ કેળવીને, ક્ષણિક સુખ મેળવીને પણ આખરે તો શાશ્વત-ચિરંજીવ સુખ તરફ મનુષ્યની ગતિ થવી જરૂરી છે. યુવાન-આધિક કે પ્રૌઢ કોઈ પણ દંપતી પોતાનું કામસુખ મેળવવામાં કે મેળવ્યા પછી ચોક્કસ મર્યાદા સ્વીકારે, તેને સંયત કરે ને પોતાના સઘળા મનોબ્યાપારને, વૃત્તિ, પ્રવૃત્તિ, વલણો-અભિગમોને સાર્ત્વિક સન્માર્ગે વાળી પોતાના ઈષ્ટના નામસ્મરણ, જપ ને ભક્તિ તરફ વાળે તો તે સંસાર, સંસારસુખ સોનેરી બની શકશે.

મનુષ્ય પોતાના સમસ્ત કામને-ઈચ્છા, જરૂરિયાત અને કામવાસનાને-શારીરિક અને માનસિક રીતે નિયંત્રિત કરી શકે, એવો પુરુષાર્થ કરે તો એથી અસ્તિત્વમાં તાજગી, રક્તિદાયક શક્તિનો સંચાર થતો અનુભવી શકે છે, જેના દ્વારા વ્યક્તિ પોતાના સમસ્ત જીવનને રચનાત્મક માર્ગે વાળી શકે છે. જીવનને રચનાત્મક, સાર્ત્વિક સન્માર્ગે વાળી, નીતિમત્તા ને પવિત્રતા જાળવી ઉપાસના કરવામાં આવે તો પરમતત્ત્વ સુધી, તેના સાક્ષાત્કાર સુધી પહોંચી શકાય છે.

કંઈ રીતે ?

કોઈ પણ વ્યક્તિ કામવાસના માટે પોતાના પ્રિય પાત્ર તરફ જે લાગણી, પ્રેમ, સંવેદનો, સંપંદનો, ઉત્કટતા કે આવેગ અનુભવે તેની જ લાગણી, પ્રેમ, ઉત્કટતા ને આવેગ માનવી પોતાના ઈષ્ટદેવ માટે, માતાજી માટે તેની ભક્તિમાં-ઉપાસનામાં અનુભવી શકે તો તે ઈશ્વરપ્રાપ્તિનો-સાક્ષાત્કારનો માર્ગ જરૂર કંડારી શકે. કામમાં વફાદારી ને સમર્પણની જે ભાવના છે તેને ઈશ્વર પ્રત્યેની શ્રદ્ધામાં, શરણાગતિમાં, ભક્તિમાં-ઉપાસનામાં સંકાન્ત કરવામાં આવે તો મનુષ્ય જરૂર ઈલ્લૌકિક ને પારલૌકિક સુખ મેળવી શકે છે. જેમણે પરમતત્ત્વના શાશ્વત સુખની અનુભૂતિ કરી છે, તેનો પરિચય મેળવ્યો છે તેમને સંસાર-સુખ-કામસુખ જરૂર તુચ્છ લાગશે. સંસારમાં રહેલ મનુષ્યને સંસારની માયા, સંસારસુખનો-મોહ તો

આધ્યાત્મિક કેડી, ઓક્ટોબર, '૮૮]

સહેજે રહેવાનો જ છે, પણ કામની સંહારકતાથી બચવા, કામાગ્નિમાં જીવન હોમાઈ ન જાય તે માટે નિર્લેપતા-જળકમળવત્ સ્થિતિ પેદા કરવી જરૂરી છે.

પરમતત્ત્વના પ્રેમમાં જે અલૌકિકતા, દિવ્યતા ને ભવ્યતા સમાયેલાં છે તે સંસારના મોહમાં નથી. પરંતુ સંસારનો મોહમાં તથાતાં તથાતાં જ પ્રભુપ્રેમના પ્રવાહમાં ભળી જવાનું છે. મનુષ્યના સમસ્ત જીવનનો-મનુષ્ય અવતારનો હેતુ જ એ છે.

પરંતુ આ બધાની વચમાં પ્રશ્ન તો એ ઉદ્ભવે કે, કામને જીતવો કઈ રીતે ? કામ શત્રુ ન બને એ માટે શું કરવું ?

વહાલાં બાળકો, આ જગતમાં મનુષ્ય માટે કશું જ અશક્ય ને અસંભવિત નથી. વ્યક્તિ પોતે જીવનમાં સ્વસ્થ રીતે વિચારી પોતાનું ગન્તવ્યસ્થાન નક્કી કરી શકતી હોય, તો તે પોતાના નિશ્ચિત લક્ષ્ય તરફ અવશ્ય ગતિ કરી શકે છે. વ્યક્તિ પોતે શું કરવા માગે છે તે તેને માટે સ્પષ્ટ હોય તો પછી કશું જ અશક્ય નથી રહેતું.

સૌ પ્રથમ તો તેનામાં દૃઢ મનોબળ, સંકલ્પ અને આત્મસ્કુરણ જરૂરી છે. સ્વસ્થ મન ને વિચારવાળો મનુષ્ય નક્કી કરે કે મારે આમ કરવું જ છે તો તે તરફ તે નિઃશંકપણે દૃઢતાથી તેમ અવશ્ય કરી શકે છે. પોતાના કામાવેગને મનુષ્ય પોતે જ પ્રયત્નપૂર્વક ખાળી શકે છે, નિયંત્રિત કરી શકે છે. ને તેમ કરવાનો તેણે સ્વયં પુરુષાર્થ કરવો પડે છે.

સદ્ગ્રંથોનું વાચન ને સત્સંગ માનવીની મનોભોમકામાં ઉઠતા બળને, સંકલ્પને પુષ્ટિ આપે છે. તેના સાર્વિક વિચારોને દૃઢ બનાવે છે, જેનાથી તે ધારે તે પ્રમાણે કરી શકે છે. ઉપરાંત તેની દષ્ટિ પણ વિશાળ હોવી જરૂરી છે. સાથે સાથે વ્યક્તિમાં કામસુખ પ્રાપ્તિની સ્વસ્થ ને વૈજ્ઞાનિક સમજ હોવી પણ જરૂરી છે. કેટલીક રૂઢ, જડ, પરંપરાગત માન્યતાઓનો, પાપ-પુણ્યના ખ્યાલોનો પતિ-પત્નીના કામસંબંધમાં પરિહાર થવો ઘટે. પતિ-પત્નીનું બંધન પવિત્ર ને નૈતિક છે. પતિ-પત્નીએ એકમેકને તમામ રીતે સુખી કરવાના, સ્વસ્થ, સાર્વિક સંસાર ચલાવવાના સોગંદ અગ્નિની સાક્ષીએ લીધા છે. આથી એમાં કોઈ છોછ પણ ન હોવી જોઈએ. એ ઈશ્વરનિર્મિત છે. પુરુષને માટે પત્ની ગૃહલક્ષ્મી છે. પત્ની માટે પતિ ઈશ્વર તુલ્ય છે. એટલે પરસ્પર સમર્પણ ને સુખ આપવાની લાવના અંતરમાં હુ ટાયેલી હોવી જોઈએ. તો એ સાથે જ આત્મસંયમ પણ કેળવાયેલ હોવો જોઈએ. નિર્બંધ કામવ્યવહાર ઉચિત નથી ને પ્રસંગોપાત કે આવશ્યક લાગે તે સમયે અલ્પચર્યનું પાલન પણ જરૂરી છે. પોતાના ઈષ્ટમાં સમ્પૂર્ણ શ્રદ્ધા ને શરણાગતિ રાખી, જપ, ધ્યાન, સ્મરણ કરી નિત્ય ઉપાસના દ્વારા સમ્પૂર્ણતા સંસારમાં રહેવા છતાં પણ ઈશ્વરની સમ્પ્રાપ્તિમાં પોતાના સધળા મનોબ્યાપારોને કેન્દ્રિત કરવાનો સધલ પુરુષાર્થ કરવામાં આવે તો જરૂર કામવાસના પર નિયંત્રણ પ્રાપ્ત થઈ શકે છે.

કામ-ઈચ્છા અને વાસના અનન્ત છે, પરંતુ એનું સુખ ક્ષણિક, નાશવન્ત છે. એ ક્ષણિક હોવાને કારણે જ તેનું નિયંત્રણ જરૂરી છે. કોઈ પણ પ્રકારની ઈચ્છાને, વાસના માત્રને જેઓ અંકુશિત-નિયંત્રિત-સંયમિત કરી શકે છે તેઓ જીવનકાળ દરમ્યાન નિર્લેપ-નિષ્કામ ભાવ સાધી શકે છે, આત્મ-સંતોષ, સુખ, શાંતિ ને સ્વસ્થતાની અનુભૂતિ કરી શકે છે. આધ્યાત્મિક અભિગમ ધરાવતા, ઉપાસના પન્થે પદાર્પણ કરી પ્રગતિ સાધવા-આત્મવિકાસ સાધવા ઈચ્છતા મનુષ્યો માટે આ ખૂબ જરૂરી છે. એથી જીવનની-સંસારની વિપત્તિઓ-વિષમતાઓ-મુશ્કેલીઓ-સમસ્યાઓ સરળતાથી ઉકેલવાની વૈચારિક-માનસિક ક્ષમતા પ્રાપ્ત થાય છે એટલું જ નહિ, જપ અને ધ્યાન માટે ચિત્તની એકાગ્રતા કેળવવા માટે પણ જરૂરી છે.

આમ કામ, વાસના માત્ર સહજ ને સ્વાભાવિક છે. તેનો સમ્પૂર્ણ પરિહાર કે અભાવ પણ યોગ્ય નથી; તેમ જ તેનો નિર્બંધ વ્યવહાર પણ ઉચિત નથી. કામપ્રવર્તન ને કામનિયંત્રણ અને વચ્ચે સમતોલન સધાવું જરૂરી છે. તે પ્રત્યે સતત સાવધ ને સજાગ રહેવું પણ આવશ્યક છે. મનુષ્યની વાસનાનો શેષ રહેલ એકાદ અણુ પણ તેનું અધઃપતન કરી શકવા સમર્થ છે. વાસનાને કારણે પ્રખર તપસ્વીની તપશ્રયા બાંગ થઈ શકે છે. સહજમાં જ અધીગતિને માર્ગે તે ધકેલાઈ શકે છે. તેથી જ બીતરના શત્રુ માટે સાવધ ને સજાગ રહેવાની જરૂર છે. શક્ય છે શત્રુ ગમે ત્યારે શરસંધાન કરી જેસે. સજાગતા ને સાવધતા હોય તો શત્રુના પ્રહારનો પ્રતિકાર કરવાનો સમય ને શક્તિ તો મળે.

અહીં વાયકોનું ધ્યાન દોરવાનું કે કામ પર, વાસના માત્ર પર સમ્પૂર્ણ વિજય પ્રાપ્ત કરી લેવાનું તો સામાન્ય મનુષ્ય માટે અલગત અશક્ય ને અસંભવ છે, પ્રયત્નથી વાસનાને જીતી પણ શકાય છે, પરંતુ તેના પર સમ્પૂર્ણ વિજય પ્રાપ્ત ન થઈ શકે તો પણ યથાશક્તિ કામવૃત્તિ પર, ઈચ્છા પર, વાસના પર કાબૂ મેળવવાનો પ્રયત્ન થઈ શકે, કરવો જ રહ્યો.

સૃષ્ટિની ઉત્પત્તિ અને સંચાલન માટે પુરુષ અને પ્રકૃતિ એ આવશ્યક છે. એટલે કામશાસ્ત્રને ધાર્મિક સંસ્કારના એક ભાગરૂપ ગણવામાં આવ્યો છે. વાત્સ્યાયન નામના એક ઋષિમુનિએ 'કામશાસ્ત્ર'નો ગ્રંથ રચ્યો છે, જેમાં પણ પ્રમાણિકતા, નીતિમત્તા, પવિત્રતા ને સાત્ત્વિકતાનાં મૂલ્યો જ રજૂ કરેલાં છે. એને આધારે દેવોની-સંતોની ઉત્પત્તિ થયેલી છે, અને સંસારને સાત્ત્વિક માર્ગે લઈ જાય છે. આ નીતિમત્તાનાં મૂલ્યો ચૂકવાથી અસુરો ઉત્પન્ન થાય છે અને સંસારને વિનાશને પન્થે લઈ જાય છે. આ રીતે નીતિમત્તાનાં મૂલ્યો જાળવવાથી સ્વસ્થ ને સંસ્કારી કુટુંબ, સંસાર, સમાજ ઉદ્ભવવાને સમષ્ટિના ઉદ્ધારનો-શ્રેયનો અધિકારી બની શકે છે.

મા ગાયત્રીની કૃપા અને પૂ. શાસ્ત્રીજીના આશિષ અમ સૌ
પર અવિરતપણે વરસતા રહો એવી અભ્યર્થના સહિત

NARENDRA PROCESSING INDUSTRIES

Tele. : Factory : 41177 * Resi. : C/o 42689

33-1, Plot No. 1, Behind Sub-Jail, Khatodra,
SURAT - 395 002

તારો પ્રેમ બસ છે !

શાન્તીજી

ગાઈ તારીખ પાંચમી સપ્ટેમ્બરે સવારે થયેલા માતાજીના સાક્ષાત્કારની વિગતે વાત કરતાં ગુરુદેવે જણાવ્યું હતું કે,

સવારે ૬-૩૦ વાગ્યે પૂજકાર્ય પૂર્ણ કરી હું મારા રૂમમાં પલંગમાં બેઠો હતો. અમસ્તા જ અડકાવી રાખેલા ખારણાની કડી અચાનક એની જાતે જ બંધ થઈ ગઈ. મને થયું, માતાજી પધારી રહ્યા છે કે શું, એમ વિચારું ત્યાં જ એરકન્ડીશન એની મેળે ચાલુ થઈ ગયું! માતાજીના પ્રત્યક્ષ આગમનનાં એંધાણ વર્તાવા લાગ્યાં. સુમધુર મોગરાની સુવાસ આખા રૂમમાં પ્રસરી ગઈ અને ઓરડાનું વાતાવરણ એકદમ દિવ્ય બની ગયું. માતાજીના આગમનની પ્રતીક્ષા કરતો હું લાવમગ્ન દશામાં પલંગ પર બેસી રહ્યો હતો.

થોડી ક્ષણોમાં જ ઓરડામાં પલંગની સામે મધ્યમાં પ્રકાશનો એક ઝબકારો થયો અને તત્કષણ જ ૨૫-૩૦ વર્ષની યુવતીના સ્વરૂપમાં માતાજી પ્રગટ થયાં. મન્દ મન્દ મૃદુ હાસ્ય વેરતાં માતાજીનાં ચરણ-વન્દન કરવા પલંગ પરથી ઊભો થયો અને નીચા નમી માતાજીને મેં ચરણવન્દન કર્યાં.

તરત જ માતાજી ફરીને પલંગમાં બેઠાં. હું તેમનાં ચરણો પાસે બેસી ગયો. પરન્તુ મને બાળકની જેમ ઊંચકાને પલંગ પર તેમની જમણી બાજુ બેસાડી દીધો. મારા બરડે અને માથે કયાંય સુધી વાત્સલ્યસભર મૃદુ હાથ પસવાર્યાં કર્યાં. ઘંટડીના રણકાર જેવા મીઠા અવાજે મને કાર્યયત્ન વિશે ધણી ધણી વાતો કહી અને માર્ગદર્શન આપ્યું. માતાજી અત્યંત ખુશમિજબજમાં આરામથી બેઠાં હતાં.

મેં કહ્યું, 'માતાજી! અમે આપના માટે કંઈ જ તૈયારી કરી રાખી નથી.'

માતાજીએ કહ્યું, 'તારો પ્રેમ છે તે બસ છે.'

માતાજીએ વાતનો દોર આગળ ચલાવતાં લગભગ દસેક મિનિટ સુધી કાર્યયત્ન વિશે વાતો કરી અને માર્ગદર્શન આપ્યું.

મને મનોમન વિચાર આવ્યો કે, માતાજીને પ્રસાદ ધરવા માટે પણ કશું જ નથી. પ્રસાદ વિશેની મારા મનની વાત માતાજી પામી ગયાં હોય તેમ બોલ્યાં: 'ગયા વર્ષે તે' ભકતો માટે પ્રસાદની માગણી કરી હતી તે મને યાદ છે. લે આ પ્રસાદ!' કહી તેમણે હાથ લંબાવ્યો. પ્રસાદ લેવા મેં બોલ્યો ધર્યો. માતાજીએ મુઠ્ઠી ભરી અદ્ભુત પ્રસાદરૂપે મારા બોખામાં મૂકી. થોડીવાર પ્રેમસભર મારા બરડે અને મરતકે હાથ પસવારી માતૃવાત્સલ્યના અમીઝરણા સમી આહલાદક સુવાસ પ્રસરાવી મા અતંધ્યાન થઈ ગયાં. તે સાથે જ એરકન્ડીશનની સ્વીચ પણ આપોઆપ જ બંધ થઈ ગઈ.

માના વાત્સલ્યને વાગોળતો હું બે મિનિટ તો એ જ જગાએ બેસી રહ્યો, જ્યાં માતાજીએ મને બેસાડ્યો હતો. ત્યારબાદ હાથના બોખામાંની અદ્ભુત પ્રસાદ માતાજી બેઠાં હતાં તે જગાએ મૂકી, ધરનાં માતાજીના આગમનની જાણ કરવા હું પલંગમાંથી ઊભો થયો અને ખારણાની કડી ખોલી ખારણું ઊઘાડ્યું તો ધરમાં હાબર હતાં તે તમામ સભ્યો ખારણામાં જ ઊભાં હતાં. મેં તેમને માતાજીના આગમનની જાણ કરી. સૌ આનન્દના અતિરેકમાં ઓરડામાં પ્રવેશ્યાં.

અ. સૌ. કુસુમબહેને માતાજીના પ્રત્યક્ષ આગમનની પરોક્ષ અનુભૂતિઓ વર્ણવતાં જણાવ્યું કે, અમે સૌ માતાજીના રૂમ આગળ હતાં. મને અચાનક થયું કે, તમે હવે પૂજાર્થી પરવાર્યાં હશે, તેથી હું જઈ એમ વિચારી માતાજીના રૂમ આગળના પેસેજર્થી હું આપના ઓરડા તરફ આવી રહી હતી ત્યાં મને અચાનક કિવ્ય સુવાસનો અનુભવ થયો. આપના ઓરડા પાસે આવી ઊભી રહી. ઓરડાનું બારણું બંધ હતું, પરંતુ આપ અંદર કોઈ સાથે વાતો કરી રહ્યા છો તેમ લાગ્યું. અવાજ સંભળાયો, પણ કોઈ જ શબ્દો સમજાયા નહિ. મને થયું કે ચોક્કસ માતાજી પધાર્યાં લાગે છે. મેં યોગેશ્વ-ભાવનાને ધ્યાનથી બોલાવી લીધાં ને અમે સૌ માતાજીના પ્રત્યક્ષ આગમનની સુવાસનો અનુભવ કરતાં ઊભાં રહ્યાં હતાં, ત્યાં જ તમે બારણું ખોલ્યું.

માતાજીએ પ્રસાદની સત્તાવીસ બદામ આપી હતી.

માતાજીનું સ્વરૂપ એકદમ દેહીપ્યમાન લાગતું હતું. ફેટામાં મધ્યમાં દેખાય છે તેવું માતું મુખાર-વિન્દ અતિ તેજસ્વી હતું. માથે અંબોડો હતો. હાથમાં કંગન હતાં. ગાળામાં પણ થોડાં આભૂષણો હતાં. પીચ કલરની ભરેલી સિલ્કની ડિઝાઇનવાળી સાડી માતાજીએ પહેરી હતી. તેમના સમસ્ત સ્વરૂપનો અગમગાટ એવો આંખોને આંજી દે તેવો હતો કે, તેમની સામે જોઈ શકાતું નહોતું ને મને તેમની બાજુમાં ખેસાડેલ હોવાથી તેમની સામે જોવા કરતાં, મારું ધ્યાન તેમના શબ્દો સાંભળવા-માર્ગદર્શન સમજવા તરફ વિશેષ હતું.

શુભેચ્છા સહિત :

ધર : ૩૬૫૦૫
ફોન : ૪૨૧૫૪

ડૉ. જયંત વાડીલાલ ગીલીટવાલા

દરેક જાતનો જરી કસબ ગીલીટ કરનાર

ડૉક્ટર જયંત ફેપ્રીકસ

હેવી ટ્રેસ મટીરીયલ્સ પોલીસ્ટર

: ફોન :

ખોટ નં. ૧૩/૧, ખટોદરા
ઉધના રોડ, સુરત

: રહેઠાણ :

૯/૫૬૮ કોટસદીલ રોડ,
સુરત-૧

આધ્યાત્મિક કેડી, ઓક્ટોબર, '૮૮]

સ્વર્ગ અને મૃત્યુનું રહસ્ય

શાસ્ત્રીજી

એલલા જે ત્રણ મહિનાથી મારા મનમાં એક વિચાર ઘોળાતો હતો કે—

(૧) સ્વર્ગ શું છે? (૨) મૃત્યુનું રહસ્ય શું છે?

પરંતુ તેનો કોઈ તાગ પામી શક્યો ન હતો. તા. ૧૧-૯-૮૮ ના રોજ અપેરે બધી વાગે હું સર્પ ગયો હતો. અચાનક ત્રણ વાગે મારી આંખો ઉઘડી ગઈ. હું જાગૃત અવસ્થામાં આંખ બંધ કરીને સર્પ રહ્યો હતો. મારા આંતરચક્ષુ સમક્ષ મેં લખાણની એક પટ્ટી (સ્લાઈડ) જોઈ, જેમાં લખ્યું હતું....

(૧) સ્વર્ગ જોવું છે? (૨) મૃત્યુનું રહસ્ય જાણવું છે?

મેં હકારમાં ડોકું ધુણાવ્યું, એટલે માતાજીનું સ્વરૂપ ફેટામાં મધ્યમાં દેખાય છે તે મુજબનું પ્રગટ થયું. મને કહે, “ચાલ મારી સાથે.” હું સૂક્ષ્મ રૂપે માતાજીની સાથે જીડવા લાગ્યો. હું થોડુંક જીડ્યો હોઈશ ત્યાં મને પડી જવાની બીક લાગી. તેથી મેં માતાજીને કહ્યું, “હું જીડી શકીશ નહિ. મારી શક્તિ બહારની વાત છે.” માતાજીએ કહ્યું, “તું મારો હાથ પકડી લે.” મેં તેમનો હાથ પકડી લીધો. અમે ધણું જીંચે જીડ્યાં, પણ કેટલી જીંચાઈએ જીડ્યાં હોઈશું તેનો કોઈ અંદાજ આવતો નથી.

જીડતાં જીડતાં નાગરવેલના પાન આકારની એક સફેદ કમાન જેવી ગુફા જેવું દેખાયું; તેમાં અમે સીધાં જ દાખલ થયાં. અંદર અસંખ્ય આગિયાઓ જેવા ટમટમ થતા પ્રકાશપુંજો જીડતા જોયા. થોડું આગળ જીડીને ગયાં ત્યાં પણ અસંખ્ય ટમટમ થતા પ્રકાશપુંજો જોયા. વળી આગળ જીડતાં ત્રીજી જગ્યાએ પણ આવા પ્રકાશપુંજો જીડતા જોયા.

આ ત્રણેય જગ્યાએ, આગળ જતાં પ્રકાશના તેજસ્વી જે ગોળાઓ—એક મોટો અને તેની જમણી બાજુએ એક નાનો, દેખાતા હતા. ત્યાંથી અમે થોડું વધારે જીડતાં ત્યાં સંગીતની કર્ણપ્રિય સુરાવલિઓ સંભળાઈ; જે મેં કદી પૃથ્વી પર તો સાંભળી જ નથી. વાતાવરણ એકદમ દિવ્ય, શીતળ અને પ્રકૃસ્થિત લાગતું હતું.

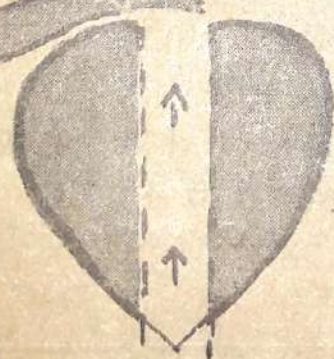
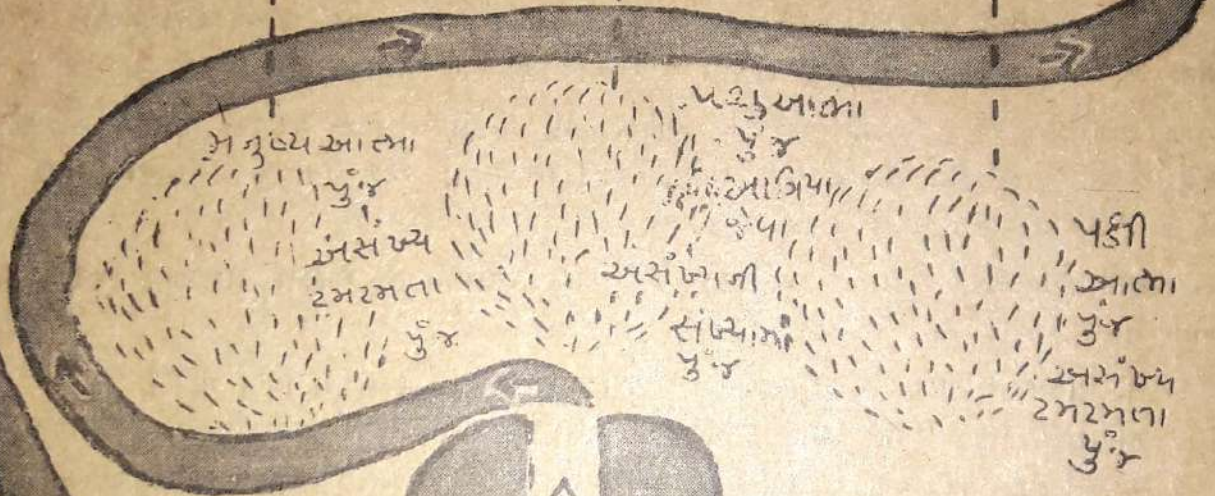
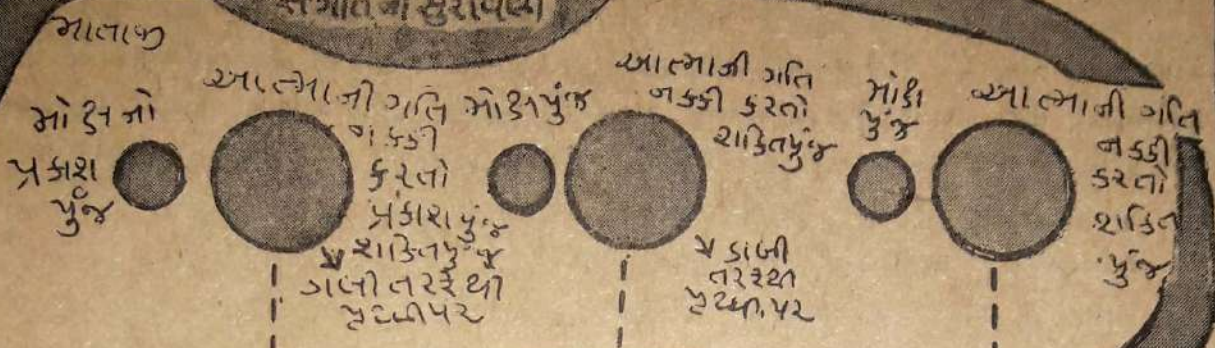
અહીં અમે અટક્યાં. માતાજીએ મને પૂછ્યું, “સ્વર્ગ જોયું? મૃત્યુનું રહસ્ય સમજાયું?” મેં કહ્યું, “માતાજી મને આમાં કશી સમજણ ન પડી. મારી સમજશક્તિની બહારની વાત છે. આ ટમટમતા પ્રકાશપુંજો, સંગીતની સુરાવલિઓ, આ બધું શું છે?”

માતાજીએ માર્મિક સ્મિત કર્યું અને મારો હાથ પકડી મને થોડે આગળ લઈ ગયાં. અહીં અમે ચાલતાં હતાં પણ નીચે કોઈ ધરતી નહોતી, પરંતુ ધરતી પર ચાલતાં હોઈએ તેવું લાગતું હતું. જગ્યા ખૂબ જ રમણીય હતી. અહિંયા બધે જ પ્રકાશમય વાતાવરણ હતું. કોઈ ઈમારતો ન હતી કે દેહધારી આત્માઓની ચહલપહલ ન હતી. નિરવ શાંતિ હતી.

માતાજીએ સ્વર્ગ અને મૃત્યુનું રહસ્ય સમજાવતાં જણાવ્યું કે, “માણસ મૃત્યુ પામે છે ત્યારે તેના દેહમાંથી આત્મા બહાર નીકળે છે તે પ્રકાશપુંજમાં હોય છે. કુન્યવી લોકો આત્માના તે પ્રકાશપુંજને જોઈ શકતા નથી. તે આત્મા (પ્રકાશપુંજ) ધીરે ધીરે ઉપર આવીને આ પાન આકારની

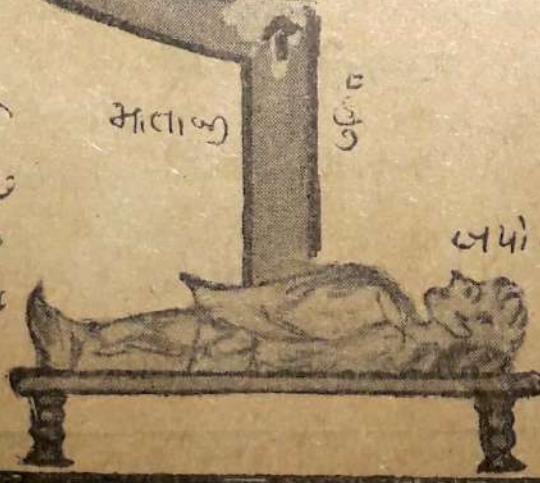
माताजी नो वार्तालय
26/3/57

स्वर्गाधि वातापरण
संगीतजी सुरापत्नी

पाहा आल्या.

माताजी
 अत्यंत सुखी आणि
 आनंदी आणि सुखी
 आणि सुखी आणि सुखी

जपोरे २-३० वाजे सुई गया.
 ३-०० वागे जगी गया.
 जगृत अवस्था मां
 मेयेंतुं दृश्य
 ता. ११-६-५८

ક્રમાન જેવી ગુણમાં દાખલ થઈને અંદર આવે છે. અહીં અસંખ્ય આત્માઓ પોતાની યોનિ પ્રમાણે પોતાના જૂથમાં જાય છે. આ પ્રમાણે —

(૧) મનુષ્ય યોનિ, (૨) પશુ યોનિ, (૩) પક્ષીયોનિના આત્માઓ છે.

આ આત્માઓ (પ્રકાશપુંજ) પોતાના જૂથમાંથી પોતાના કર્મઅનુસાર આ મોટા પ્રકાશિત ગોળા તરફ જાય છે. તે આત્માની ગતિ નક્કી કરનાર “દિવ્ય શક્તિ” છે. જે આત્માને પોતાના કર્મઅનુસાર મોક્ષ થવાનો હોય તે જમણી બાજુના પ્રકાશના નાના ગોળામાં વિલીન થઈ જાય છે અને ફરીથી જન્મ ધારણ કરવાનો હોય તે ડાબી બાજુથી પૃથ્વી પર જન્મ લેવા પરત આવે છે.

સંગીતની સુરાવલિઓ અને દિવ્ય વાતાવરણ છે તે જ સ્વર્ગ છે.”

મેં પૂછ્યું, “અહીં કોઈ દેવી-દેવતાઓ નથી?”

માતાજીએ કહ્યું, “ના, અહીંયા કોઈનો વાસ નથી.”

મેં માતાજીને પૂછ્યું કે, “પૃથ્વી પર તો કહેવાય છે કે મનુષ્ય જ્યારે મૃત્યુ પામે છે ત્યારે યમદૂતો લેવા આવે છે. અને તેને પકડીને, બાંધીને લઈ જાય છે. મારે છે, નર્કમાં નાખે છે, તે બધું શું?”

માતાજીએ કહ્યું, “અહીં નર્ક જેવું કશું જ નથી. અહીં આત્માને આવવા માટે મેં જે અગાઉ કહ્યું તે પ્રમાણે ટમટમતા પ્રકાશ જેવો આત્મા અત્રે આવે છે; અને તેના કર્મ-અનુસાર મોક્ષ પામે છે કે પૃથ્વી પર જન્મ ધારણ કરવા પરત જાય છે.”

અમે ત્યાં ઊભાં હતાં તે દરમિયાન એક પણ આત્માને મેં મોક્ષના પ્રકાશમાં વિલીન થતો જોયો નથી.

મેં માતાજીને પૂછ્યું કે, “આ માત્ર ભારત પૂરતું જ છે કે સમગ્ર વિશ્વ માટે?”

માતાજીએ કહ્યું, “આ સમગ્ર વિશ્વ માટે જ છે.”

આટલી વાત પૂરી થયા પછી માતાજી સાથે જ હું નીચે આવ્યો અને મારું શરીર ભૂમિ પર પછડાયું. હું પલંગમાં સૂતો હતો ત્યાં મને મારો પછડાટ અનુભવાયો. તે સફળો જાત્રત થયો. હું મારી અસલ સ્થિતિમાં આવી ગયો. થોડી ક્ષણો હું ક્યાં છું તે સમજાયું નહિ. હું પલંગમાં ખેંઠો થયો. થોડી વારે સ્વસ્થ થઈ મેં જોયેલા સમગ્ર દશ્યતું વર્ણન લખી લીધું અને દશ્ય દોરી લીધું.

પૂ. ગુરુદેવના આશીર્વાદની અભ્યર્થના સહિત

આરતી ટ્રેડર્સ

જનરલ મરચન્ટ

‘ભગવતી’

ઉદવાડા - Rs. ૩૯૧૧૮૫

માનસિક સ્વસ્થતા

શાસ્ત્રીજી

મનુષ્યનું મન અને તેમાં ઉદ્ભવતા સારાનરસા વિચારો, આવેગોનો પ્રભાવ તેના સમસ્ત શરીર પર, તેના કાર્ય પર, તેની વાણી-વર્તણૂક પર પડતો હોય છે. મનુષ્યનું સમસ્ત અસ્તિત્વ મનની ગતિવિધિઓ અનુસાર કાર્ય કરે છે. મનની ગતિ અકળ છે, મન મર્કટ જેવું છે. તે આમતેમ, અહીંથી ત્યાં એમ કૂદાકૂદ કર્યા જ કરતું હોય છે. મનુષ્યના મનના સંચલનો પણ અત્યંત અગાધ જ હોય છે. પોતાના મનમાં ક્યારે કયા આવેગો, વિચારો, સંચલનો ઉદ્ભવશે તે ખુદ મનુષ્ય પોતે પણ નક્કી કરી શકતો નથી કે કહી શકતો નથી.

શ્રીમદ્ ભગવદ્ગીતામાં શ્રીકૃષ્ણ ભગવાને મનને વશ કરવું એ વાયુને અંકુશમાં લેવા જેટલું કુષ્કર કહ્યું છે. જેમ વાયુને વશ કરી શકાતો નથી, તેની ગતિવિધિ જાણી શકાતી નથી, તે જ રીતે મનને પણ અંકુશમાં લઈ શકાતું નથી. તેની ગતિવિધિનો પરિચય પ્રાપ્ત થઈ શકતો નથી.

તેમ છતાં મનની સ્વસ્થતા મનુષ્યજીવનમાં અત્યંત જરૂરી છે. મન વશ ન થઈ શકે તો પણ મનને સ્વસ્થ તો બનાવી શકાય છે. મનુષ્યની માનસિક સ્વસ્થતા તેના સમસ્ત વ્યક્તિત્વ, અસ્તિત્વ અને કાર્ય માટે ભારે ઉપકારક છે.

આ માનસિક સ્વસ્થતા એટલે શું ?

માનસિક સ્વસ્થતા એટલે મનની સમતોલ દશા. મનની તટસ્થતા, તાજગી, પ્રકુલિતતા, પ્રસન્નતા, નિર્ભયતા, નિશ્ચિંતતા, નિર્ણાયકતા, દૃઢતા, સહનશીલતા, સમ્પૂર્ણતા નમ્રતા, વિનય, ઈર્ષ્યા, અહમ્, વેર-વૃત્તિનો સંપૂર્ણ અભાવ, પોતાના ધ્યેય અંગેની આત્મપ્રતીતિ અને ધ્યેયનિષ્ઠા, કાર્યશીલતા, દીર્ઘદષ્ટિ, આંતરસૂઝ, સારા-નરસાનું વિવેકભાન, આત્મસંયમ, બુદ્ધિગમ્ય વૈચારિક અભિગમ, પોતાના ઇષ્ટમાં સંપૂર્ણ શ્રદ્ધા, શરણાગતિ અને પોતાના સર્ગા-સંબંધી-સ્નેહીજનો સાથેના સંબંધમાં નિરપેક્ષતા, વ્યવહારુતા, અન્યને સહાયક થવાની ભાવના અને સૌ માટેનો પ્રેમભાવ મનુષ્યમાં આટલા ગુણો અથવા આમાંથી કેટલાક પણ ગુણો હોય ત્યારે તે માનસિક રીતે સ્વસ્થ બની શકે છે. કોઈ પણ પ્રકારના આવેગોનો સદંતર અભાવ હોય ત્યારે જ માનવી માનસિક સ્વસ્થતા પ્રાપ્ત કરી શકે છે.

અહીં કોઈને પ્રશ્ન થાય કે માનસિક સ્વસ્થતાની શી જરૂર છે ?

જીવનમાં ડગલે ન પગલે, જીવનના પ્રત્યેક સોપાન પર, જીવનના પ્રત્યેક ક્ષેત્રે માનસિક સ્વસ્થતા અત્યંત ઉપકારક બની શકે છે.

મનનો શરીર પર ખુદ મોટો પ્રભાવ પડે છે. જેનું મન સ્વસ્થ-તંદુરસ્ત હોય તેનું શરીર સ્વસ્થ રહે છે. જેનું શરીર સ્વસ્થ હોય તેનું મન પણ સ્વસ્થ રહે છે. આમ મન શરીરને અને શરીર મનને પ્રભાવિત કરે છે. છતાં પણ મનની અસર શરીર પર ઘેરી પડે છે. માનસિક સ્વસ્થતા શરીરને રોગોથી દૂર રાખે છે. માનસિક અસ્વસ્થતા કે તાણ અનેકવિધ બીમારીઓને ધસડી લાવે છે. પ્લડપ્રેશર, એસીડીટી,

આધ્યાત્મિક કેડી, ઓકટોબર, '૮૮]

હૃદયરોગ, ડાયાબીટીસ વગેરે અનેક શારીરિક ક્ષતિઓ માનસિક અસ્વસ્થતાને કારણે આવે છે કે જદિ પામે છે. કદાચ સમ્પૂર્ણ માનસિક સ્વસ્થતા હોવા છતાં કર્મવશાત્ શરીર રોગનું ભોગ બને છે ત્યારે શારીરિક બીમારીનો પ્રતિકાર કરવા માટે માનસિક સ્વસ્થતાની અનિવાર્ય આવશ્યકતા રહે છે. શરદી, ખાંસી જેવી નાની નાની તકલીફો પણ આપણને ધણા અસ્વસ્થ કરી મૂકે છે અને આપણાં અનેકવિધ કાર્યોને વિક્ષિપ્ત કરી દે છે તે વખતે પણ મને કશું જ નથી, મને કંઈ જ નહિ થાય, તેવી મનની દૃઢતા હોય તો શરીરમાં તે વિશેષ શક્તિનો સંચાર કરી આપવા માટે અત્યંત ઉપકારક બની શકે છે. એટલું જ નહિ શરીરને તે દીપ્તિવન્ત, કાન્તિસભર બનાવે છે.

માનસિક સ્વસ્થતા મનુષ્યના વ્યક્તિત્વને ધીરગંભીર, તેજસ્વી ને પ્રભાવશાળી બનાવે છે. એટલું જ નહિ, માનસિક સ્વસ્થતા સમસ્ત અસ્તિત્વને પ્રસન્નતા, સભરતા, આનન્દ ને ઉલ્લાસ બક્ષે છે; જેને પરિણામે સૌ તેને પ્રેમથી બોલાવે છે. સર્વને તેની હાજરી ગમે છે. તેને માટે માન-આદર ઉદ્ભવે છે.

જીવનની તમામ નાની-મોટી સમસ્યાઓ-મૂંઝવણો-આપત્તિઓના સમયમાં અકળામણ કે કિંકર્તવ્ય-મૂઢતાનો અનુભવ થતો નથી, તો ક્યારેક જીવનથી નાસીપાસ થઈ અઘટિત કૃત્ય કરવા કે આત્મહત્યા કરવાનો વિચાર ઉદ્ભવતો નથી. તેનો સુલઝાવ-ઉકેલ પ્રાપ્ત કરવાની સૂઝ અંદરથી સાંપડવા કરે છે. નિરાશા-હતાશા ફરકવાનું યે નામ લેતી નથી.

માનસિક સ્વસ્થતાને પરિણામે અસ્તિત્વમાં સત્ત્વશીલતા ને સભરતાની અનુભૂતિ થાય છે. આમ માનસિક સ્વસ્થતા જીવનનું એક essence-સત્ત્વ બને છે, જેને પરિણામે જીવન એક બોજરૂપ ન લાગતાં જીવન જીવવા જેવું લાગે છે.

માનસિક સ્વસ્થતા નિશ્ચિત ધ્યેય તરફ ઝડપથી ગતિ કરાવે છે.

જીવનને મન, વચન ને કર્મથી પવિત્ર બનાવવા અને રાખવામાં મનની સમતુલા ધણો મોટો ભાગ લખવે છે.

ઉપર વર્ણવી તે તમામ પ્રકારનો પરિસ્થિતિનું કારણ ને નિરાકરણ એ છે કે સ્વસ્થ મનમાં ઉદ્ભવતા વિચારો સ્વસ્થ, રચનાત્મક ને પ્રેરક જ હોય છે. એક દિશા, એક સૂઝ, એક ઉકેલ એમાંથી અવશ્ય સાંપડી રહે છે. અંતરમાં ઉદ્ભવતા આવેગોને પણ આળી શકાય છે, નિયંત્રિત કરી શકાય છે. અસ્તિત્વના તમામ આવેગોનું નિયંત્રણ ને અન્ત એ માનસિક સ્વસ્થતાની બહુ મોટી નિષ્પત્તિ છે. એથી જીવનમાં અનેક પ્રકારનાં અનિષ્ટો-અકસ્માતો સર્જાતા નથી. જીવન સમથળ સપાટીએ ગતિ કરતું રહે છે.

આ તો ભૌતિક સ્તરની વાત થઈ.

આવી તમામ ભૌતિક પ્રાપ્તિની સાથે આપણે અલૌકિક તરફ-પરમતત્ત્વ તરફ ગતિ કરવાની છે. એ માટે પરમતત્ત્વની ઉપાસના - જપ, ધ્યાન વગેરે કરવાનાં છે. ઉપાસના માટે-જપ અને ધ્યાન માટે સૌ પ્રથમ તો એકાગ્રતા કેળવવાની છે. માનસિક સ્વસ્થતા એકાગ્રતા કેળવવા માટે અત્યંત ઉપકારક બની શકે છે. અસ્વસ્થ મન એકાગ્ર થઈ શકતું નથી. સ્વસ્થ મન પ્રસન્ન, શાંત ને પ્રકુલિત હોઈ કે રહેવાથી ચિત્ત સમ્પૂર્ણપણે ઈષ્ટના જપમાં, ધ્યાનમાં લીન કે એકાગ્ર થઈ શકે છે. ચિત્તની એકાગ્રતાને કારણે દૈનિક ઉપાસનાનો ક્રમ અત્યંત સરળ ને સહજ બની જાય છે. વ્યક્તિગત રીતે અન્ય કોઈ વિક્ષેપ આવતો નથી. આથી પરમતત્ત્વના સ્મરણમાં સરળતાથી સહેલાઈથી તન્મયતા આવી શકે છે.

માનસિક સ્વસ્થતા કેળવવા માટે મનના આવેગોને-આવેશને અંદર ને અંદર શમાવી દેવાનો બંધને જ પ્રયત્ન કરવો. આત્મપ્રતીતિની અવગણના ન કરવી ને તેને વશ બનીને રહેવું. કોઈ પણ બાબત.

[આધ્યાત્મિક કેડી, ઓક્ટોબર, '૮૮

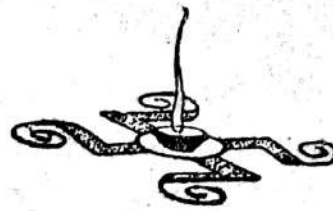
ની કચારેય અઠળામણ ન અનુભવવી. કોઈ પણ પાત્ર, પદાર્થ કે પરિસ્થિતિને સા પ્રથમ સમજવાનો પ્રયત્ન કરવો. અભિપ્રાય આપી દેવાની કદી ઉતાવળ ન કરવી. વાણીને સદા સંયમિત રાખવી, નિખાલસતાને કદી છોડવી નહિ, પ્રમાણિકતા નીતિમત્તા, ને પવિત્રતાને વળગી રહેવું. આપણાં કર્મોના પરિપાકરૂપે આપણને જે કંઈ પ્રાપ્ત થાય - સારું કે નરસું - તેનો સદર્પ, ઈશ્વરની મરજી માની, સ્વીકાર કરી લેવો. આપણે જેવા છીએ તેવા દેખાવાનો પ્રયત્ન કરવો. બાહ્યાડંબર ન કરવો.

આમ માનસિક સ્વસ્થતા મનુષ્યને સર્વ રીતે ઉપકારક બની રહે છે. મનુષ્યના જીવનનું ધારક, પ્રેરક ને ચાલક બળ બને છે, જે જીવનને ગતિ આપે છે, પ્રગતિ કરાવે છે. મનુષ્યની માનસિક સ્વસ્થતા તે વ્યક્તિને તો ઉપકારક નીવડે જ છે, પરંતુ સાથે સાથે તેના કુટુંબને, તેના મિત્રો, સનેહી-જનો, સ્વજનો ને સમસ્ત સમાજ માટે પણ ઉપકારક નીવડી શકે છે. કારણ તેઓ માટે તે જીવરૂપ, દીવાદાંડી રૂપ, માર્ગદર્શકરૂપ બની શકે છે. માનસિક સ્વસ્થતા મનુષ્યના સમસ્ત જીવનને ઉજાવળ, ઉન્નત, ઊર્ધ્વ, ઉદાર ને ઉદાત્ત બનાવે છે, તેમ છતાં માનસિક સ્વસ્થતાની નિષ્પત્તિ ધણી નક્કર બને નગદ છે. માનસિક સ્વસ્થતાનો અનુભવ કર્યા પછી જ તેની સફળતાની પ્રતીતિ થશે.

M. N. CHAMPANERIA

B. E. Civil (HONS), A. M. I. E. (INDIA)

JANAK ENTERPRISE

1/29, NAVJIVAN CO-OPERATIVE HOUSING SOCIETY,
LAMINGTON ROAD, BOMBAY-400 008

આધ્યાત્મિક કેસી, ઓક્ટોબર, '૯૮]

જાનગોષ્ઠિ

પ્રશ્ન : ઉપાસનામાં આગળ વધવા માટે સ્વ-પૃથક્કરણ જરૂરી છે એવું મેં કયાંક વાંચ્યું છે. આ સ્વપૃથક્કરણ એટલે શું? તે કવી રીતે થઈ શકે?

ઉત્તર : સ્વ એટલે મનુષ્ય સ્વયં.

પૃથક્કરણ એટલે અલગ કરવું, વર્ગીકરણ કરવું.

મનુષ્ય પોતાની જાતને પોતાનાથી અલગ કરી એને જુએ, તપાસે, મૂલવે, પોતાના તમામ ગુણ-દોષોનું વર્ગીકરણ કરી જે ઉદાત્ત ને ઉચ્ચ ગુણો છે તેને વિકસાવે અને જે કંઈ દોષો જણાય તેને અલગ તારવીને તેનો ત્યાગ કરે.

પોતાના વ્યક્તિત્વની પોતે જ મૂલવણી કરે, પોતાનાં તમામ વાણી, વર્તણૂંક, આચાર-વિચારને તટસ્થ ભાવે ઓળખવાનો, તેના ઔચિત્ય-અનૌચિત્યને સમજવાનો વિવેકભાવ કેળવવો તે.

દૂંકમાં સ્વપૃથક્કરણ એટલે વ્યક્તિની પોતાની જાતની મૂલવણી, તપાસ.

આ સ્વપૃથક્કરણ આત્મજાગૃતિ ને આત્મવિકાસ માટે જરૂરી છે.

આપણી કુટેવો - આપણા રિપુઓને જાણી લઈ, તેના ઉપદ્રવને ઓળખી લઈ, તેને ખાળવાનો માનસિક-ચૈતસિક પ્રયાસ એ સ્વ-પૃથક્કરણ છે.

સ્વપૃથક્કરણ માટે વ્યક્તિ સતત સજાગ ને સાવધ રહી પોતે જ પોતાની જાતને ઓળખવાનો પ્રયાસ કરે તે ઉચિત અને આવશ્યક છે.

દા. ત. અમુક કારણસર સતત ગુસ્સો ચઢ્યો હોય અને જે કડવાં વેણ ઉચ્ચારવા જતાં હોઈએ કે અપશબ્દ-અધટિત બોલવા જતાં હોઈએ, ન કરવાનું વિચારતાં હોઈએ તે જ ક્ષણે વ્યક્તિ પોતાના ગુસ્સાને ઓળખી લે અને તેને ખાળવાનો પ્રયાસ કરે, આવેગની લગામને એકદમ ખેંચી લે તો ગુસ્સો ઊતરી જાય છે. માનસિક ઉગ્રતા શમી જાય છે.

મનમાં એક બાજુ પરિપુઓ ઉગ્ર સ્વરૂપ ધારણ કરે ત્યાં જ સાર્વિક વિચારનો પ્રાદુર્ભાવ થઈ જાય તો માથુસ પોતાની જાતને સારી રીતે ઓળખી લઈ શકે છે. જાતને તપાસી-મૂલવી શકે છે.

ઉપાસના માટે સ્વ-પૃથક્કરણ જરૂરી એટલા માટે છે કે, તેમ કરવાથી એક પ્રકારની માનસિક શાંતિ, સ્થિરતા, આનન્દ ઉદ્ભવે છે એથી જપ, ધ્યાન અને નામરમરણ એકાગ્રતાથી કરી શકાય છે. તદુપરાંત, મેં જે નવ સૂત્રો આપ્યાં છે તેના આચરણ માટે પણ સ્વપૃથક્કરણ ઉપકારક નીવડી શકશે.

કઈ રીતે, તે જરા સમજાઈ :

શ્રદ્ધા અને શરણાગતિ રાખવા છતાં કોઈ કાર્ય સફળ ન થતું હોય ત્યારે એમાં હજી કંઈક ખામી છે એમ સમજી તેને દહીભૂત કરવાનો પ્રયાસ કરીએ ત્યારે આપણી શ્રદ્ધા અને શરણાગતિની મૂલવણી થઈ જાય છે.

અહમનો સાગ કરવા માટે શું કરવું? આપણે કોઈ કાર્ય સિદ્ધ કરવાની-પાર પાડવાની રહ લઈને બેઠાં હોઈએ અને તે કાર્ય પાર ન પડે કે વધુ ગૂંચવાય ત્યારે એ રહ મૂકી દઈ માતાજીની-હૃદયની મરજી મુજબ થશે તેવી આત્મપ્રતીતિ કેળવવાથી અહમનો ત્યાગ કરી શકાશે.

સ્વપૃથક્કરણ કરવાથી મનુષ્યમાં સાવધતા, સમગતા, સતર્કતા અને જાગૃતિ આવે છે અને આત્મિક-આધ્યાત્મિક વિકાસ થાય છે, ઉપાસનામાં એકાગ્ર યત્ન પ્રગતિ સાધી શકાય છે.

પ્રશ્ન : ગાયત્રી મંત્રનો ભાવાર્થ છે કે, 'હે પ્રભુ! આપનું જ્ઞાન મારી બુદ્ધિમાં સ્થિર થાવ.' પરમાત્માનું આ જ્ઞાન બુદ્ધિમાં સ્થિર થયું છે તેવી ખબર કેવી રીતે પડે ?

ઉત્તર : જેની પ્રજ્ઞા(બુદ્ધિ)માં પરમાત્માનું જ્ઞાન સ્થિર થયું છે તેવા મનુષ્યને-ઉપાસકને પરમાત્મા તેની લક્ષિત સિરાય ખીજ કશામાં રસ નથી પડતો. પરમતત્ત્વની ઉપાસના માટે અંતરમાં ઉત્કટ આરત ઉદ્ભવે છે, રસ-રુચિ જાગે છે તે તે તેમાં જ પરોગાયેલ રહે છે. જગતની, જીવનની, સંસારની હુલ્લેહતાઓ તેને અડી શકતી નથી. તે તટસ્થ, નિષ્કામ, નિર્લેપ ભાવે સાંસારિક-કૌટુંબિક-સામાજિક જવાબદારીઓ અદા કરે છે. તેના આચાર, વિચાર, વાણી, વર્તન અને વ્યવહારમાં ગંભીર, તાટસ્થ અને પુષ્પતા આવે છે. પરમાત્માનું અપ્રગટ જ્ઞાન જેનામાં સ્થિર થયું હોય તેના સમસ્ત અસ્તિત્વમાં પવિત્રતા, નિર્મળતા, સાર્વિકતા અને પ્રામાણિકતાનો ધોધ વહે છે. તેનું વ્યક્તિત્વ આકર્ષક અને પ્રભાવશાળી હોય છે. તે નિરભિમાની, નિર્દંભી, નિષ્કપટ બની જાય છે. તેના અંતરમાં કોઈનું ય અહિત કરવાની ભાવના જાગતી નથી એથી ઉલટું સૌને સહાય કરવા તે તત્પર રહે છે. તેનું અંતર કોમળ અને માનવીય લાગણીથી સભર હોય છે. સુખ અને દુઃખમાં સ્થિતપ્રજ્ઞ રહી તે સહી લેવાની શારીરિક અને માનસિક ક્ષમતા તેનામાં હોય છે.

પ્રશ્ન : ગાયત્રી મંત્રના નિયમિત જપ અને અનુષ્ઠાન કરવા છતાં પણ મારો કોઈ વિકાસ થયો હોય તેમ મને લાગતું નથી. આવું કેમ ?

ઉત્તર : ભાઈ! મને લાગે છે કે તમારામાં આત્મશ્રદ્ધાનો સહંતર અભાવ છે. નિયમિત મંત્રજપ અને પ્રાર્થના કરવા છતાં પણ જીવનમાં પ્રગતિ-પ્રકુલ્લતાને બદલે શૂન્યાવકાશ ભાસતો હોય તો ઉપાસના માટે, ધૃશ્વર માટે જે પ્રેમ ને લગની હોવાં જોઈએ તેનો અભાવ છે. સમ્પૂર્ણ શ્રદ્ધા અને અનન્ય શરણાગતિના ભાવને તમે યોગ્ય રીતે ધૂંટી શક્યા નથી.

સમ્પૂર્ણ શ્રદ્ધા, અનન્ય શરણાગતિ અને મા-બાળકનો સમ્બન્ધ સ્થાપી ઉપાસના કરશો તો તેના પરિણામની અનુભૂતિ અવશ્ય થશે જ. મૂર્તિમાં-ફોટામાં રહેલા માતાજી-પરમાત્મા પ્રત્યક્ષ હાજર જ છે તેવી દૃઢ આત્મપ્રતીતિથી મંત્રજપ કરશો તો એકસ તમારો તમામ પ્રકારે વિકાસ થઈ શકશે.

ઋગ્વેદમાં કહ્યું છે કે, દશે દિશાઓમાંથી મને પવિત્ર વિચારો પ્રાપ્ત થાવ." — એવી પ્રાર્થનાથી પણ મન સાર્વિક અને પવિત્ર વિચારોથી આનંદિત થઈ ઊઠશે.

□ જય ગુરુદેવ — જય ગાયત્રી માતા □

રમેશભાઈ ડોક્ટર સિલ્ક મિલ્સ

ખટોદરા — સૂરત — ટે. નં. ૪૨૧૫૪

પૂજ્ય ગુરુદેવના આશીર્વાદ

પૂર્વજ્ઞેની ભક્તિ અને માતાજીની કૃપા

એક દિવસ સાંજે અમે કેટલાંક ભક્તો ગુરુદેવના સાન્નિધ્યમાં બેઠા હતા. ગુરુદેવનો જન્મ-દિવસ નજીક આવી રહ્યો હતો તે અંગેની કેટલીક વાતો ચર્ચા રહી હતી. ગુરુદેવ તેમના ગૃહસ્થજીવનના કેટલાક પ્રસંગો વર્ણવી રહ્યા હતા, ત્યાં જ આ પરસનબહેન આવીને પિરાજ્યા. ગુરુદેવની વાતો ચાલુ હતી. ગુરુદેવે વાતો પૂરી કરતાં કેટલાક ભક્તોએ આને વિનંતી કરી કે, “આ, ગુરુદેવ વિશે કંઈ જાણવા જેવી હકીકતો કહેા ને!”

આ કહે, “હું ને નરેન્દ્રના આપુજી-અમે બંને નરેન્દ્રને કયાંય જવા દેતા નહિ. હું તો કોઈની સાથે પણ મોકલું નહિ. આજે તો ભાઈ પ્લેનમાં જાય છે, માતાજીએ કહ્યું છે તેથી મારાથી કંઈ ના કહેવાય ?

ભાઈ (નરેન્દ્ર) તો માતાજીનો દીકરો છે. એના જન્મ પછી મને અચાનક તાવ આવવા લાગ્યો. ડોક્ટરોએ મને ભાઈને ધવડાવવાની ના કહી. હવે કરવું શું? તે વેળા આટલીથી દૂધ પીવડાવવાની વાત તદ્દન નવીસવી હતી અને દૂરના બિંડા મૂલકો સુધી પહોંચેલી પણ નહિ.

એ જમાનામાં આવી પરિસ્થિતિનો એક જ ઉકેલ હતો કે તરતમાં જ માતા બનેલી કોઈ સ્ત્રી પોતાના બાળકની સાથેસાથે આવા બાળકને પણ સ્તનપાન કરાવે, પણ એત્રી સ્ત્રી શોધવા કયાં જવું? દૂધ વિના ભાઈ ખૂબ રડતો હતો.

મારા એક દિવર હતા. તેમનાથી ભાઈનું આ દુઃખ જોવાતું નહોતું. એતું ડુદ્ધ તેમનાથી સહન થયું નહિ. કાકા ભાઈને લઈને ફરવા નીકળી પડ્યા. એમને એમ કે બહાર લઈ જઈ તો છાનો રહી જશે.

ગોધરામાં અમારા ફળિયામાં રણછોડજીનું એક મંદિર હતું. આજે પણ છે. કાકા ફરતા ફરતા એ મંદિરે જઈ પહોંચ્યા. કાકા ભાઈને લઈને મંદિરનો ઓટલો ચઢવા જતા હતા ત્યાં જ મંદિરના ઓટલા પર શ્વેત વસ્ત્રોમાં સજ્જ એક બાઈ બેઠેલી. એ બાઈએ આ રડતા બાળકને જોઈ કાકાને કહ્યું, ‘લાવો, એને મને આપો.’ કાકાએ અવશપણે જ, ભાઈને એ બાઈના હાથમાં મૂકી દીધો. નરેન્દ્રને લઈને ફરી જઈ પોતાની સાડીના પાલવનો છેડો ઓઢાડી તે સ્ત્રીએ નરેન્દ્રને સ્તનપાન કરાવ્યું. નરેન્દ્ર તરત જ રડતો બંધ થઈ ગયો!

તે વેળા એક સામાજિક પરિસ્થિતિ હતી, મત્તાજી હતો કે અજાણી સ્ત્રી સાથે કોઈ ઝાઝું બોલતું નહીં. તેથી એ યુવાન સ્ત્રીને વધુ શું પૂછવું? એની તરફ એકીટશે જોવામાં પણ અવિનય લેખાય! કાકાએ તે સ્ત્રીનો આભાર માનતાં એતું નામ પૂછ્યું અને પછી પ્રશ્ન કર્યો કે, ‘તમે કયાં રહો છો માવડી? તમે ઠેકાણું આપો તો હું છોકરાને સાંજે લેતો આવું. તે સ્ત્રીએ ઠેકાણું આપવાને બદલે કહ્યું: ‘સાંજે અહીં જ લઈને આવજો’... કાકાએ ઝાઝી કશી પૂછપરછ કર્યા વિના ઘેર જઈ સૌને આ સમાચાર આપવા નરેન્દ્રને લઈને ઘેર આવ્યા.

અમે સૌએ આ વાત જાણી ત્યારે ભારે અચંબો અનુભવ્યો. સાંજે કાકા ફરી નરેન્દ્રને લઈને મંદિરે ઉપડ્યા. પેલી સ્ત્રી ત્યાં હાજર જ હતી. તેણે ફરી નરેન્દ્રને સ્તનપાન કરાવ્યું! આમ આ કમ પૂરા અગિયાર દિવસ ચાલ્યા. અગિયારમા દિવસની સવારે ડોક્ટરોએ કહ્યું કે હવે માતા તેના બાળકને

ધવંડાવી શકશે. હવે કશો વધો નથી. આ સમાચાર પેલી સ્ત્રીને આપવા કાકા પાછા નરેન્દ્રને લઈને જ મંદિરે પહોંચ્યા તો પેલી બાઈ ત્યાં ન દેખાઈ? મંદિરના ઝોટકે એ જ્યાં બેસતી હતી ત્યાં તો એ નહોતી જ, પણ આખા મંદિરનો ખુણેખુણો શોધ્યા છતાં એનો કયાંય પત્તો લાગ્યો નહીં. એટલું જ નહિ, કાકાને એ બાઈ ફરી કદી દેખાઈ નહિ. નાનકડા ગામમાં એ બાઈ આમ તો અજાણી રહી જ ન શકે, પણ ફરી કદી એ મળે તો ને? અને પછી તો સમયના વહેવા સાથે એ વાત વિસરાઈ ગઈ.”

ચુરુદેવે વાતનો દોર સંધતા જણાવ્યું કે, “લગભગ મારી ચોવીસેક વર્ષની ઉંમરે સંજોગસાત મને ધરમીથી આ વાત જાણવા મળી. મારા જીવતરનું રક્ષણ કરનારી, મને જીવતદાન આપનારી, અજાણી હોવા છતાં મને પોતાના પુત્રવત્ માનીને જે સ્ત્રીએ મને અધુધ બાળકને પોતાની ગોદીમાં લઈ દૂધ પીવડાવ્યું એ પણ મારી જનેતા જ છે. એ મારી અગ્નાત જનેતા વિશે જાણવા હું ઉત્સુક બની ગયો હતો. તેના ઋણહારથી હું બેચેન બની ઊઠ્યો. હતો. મારે તેનો ઋણ-સ્વીકાર કરવો જ જોઈએ, તેની ચરણરજ મારા મસ્તકે ચડાવી તેને પ્રણામ કરવા જ જોઈએ. મારી એ અગ્નાત જનેતા પ્રત્યે કઈ રીતે હું મારું ઋણ-ફરજ અદા કરી શકું એવા વિચારથી હું અસ્વસ્થ થઈ ઊઠ્યો. મેં તેની ઉંમરનો અંદાજ માંડ્યો. એ વખતે જે તે સ્ત્રી બાવીસ-ચોવીસની હોય તો અત્યારે એ અડતાલીસ-પચાસની હોવી જોઈએ. એવી એકએક સ્ત્રીની લાજ મેળવી હું આખા ગામમાં ધણું ફર્યો. ગામની આધેડ ઉંમરની ધણી ધણી સ્ત્રીઓની મેં પૂછપરછ કરી, પણ વ્યર્થ! મારી એ અગ્નાત જનેતાનો-જીવનદાતાનો હું તત્કાળ કોઈ પત્તો ન મેળવી શક્યો.

સમય સરતો જતો હતો. સાતમે વર્ષે મને જનોઈ દીધું ત્યારથી જ હું ગાયત્રી-મન્ત્રની માળા સમ્પૂર્ણ શ્રદ્ધા અને શરણાગતિથી કરતો જતો હતો. એક બ્રાહ્મણ હોવાને નાતે, હવે કુળમાં ગાયત્રી-ઉપાસના પેઠીઓથી ચાલી આવી છે ને માતા-પિતાના એ પ્રખર સંસ્કારની પાર્શ્વભૂમાં મારો પણ એ નિત્ય ક્રમ બની રહ્યો...

મારી અનેક કસોટીઓને અંતે માતાજીએ અમદાવાદ જવાની આજ્ઞા કરી. હું અમદાવાદ આવ્યો. અમદાવાદની ભૂમિ પર આવ્યા પછી માતાજીએ મને સાક્ષાત્કાર કરાવ્યો અને લોકસેવાનો આદેશ આપ્યો. તેમના આદેશ પ્રમાણે વ્યક્તિગત મુલાકાતનું કાર્ય મેં શરૂ કર્યું, પણ મારી પેલી અગ્નાત જનેતાની ઝંખના મારા મનમાંથી સાવ નાબૂદ તો નહોતી જ થઈ! એના પર સમયના અનેક જાળાં બાજી ગયાં હતાં!

અનેક સંકેતો, પ્રેરણાઓ, આદેશો આપી ચૂકેલાં માતાજીએ છેક સાક્ષાત્કાર પછી, વ્યક્તિગત મુલાકાતનું કાર્ય પણ શરૂ કર્યા પછી, એકવાર હું વ્યક્તિગત મુલાકાતના કાર્યક્રમ માટે મુંબઈ ગયેલો, ત્યારે પૂજામાં મને સંકેત આપ્યો:

‘સ્તનપાન કરાવનાર હું હતી!’

માતાજીના એ શબ્દો સાંભળતાંની સાથે જ મારી આંખોમાંથી અશ્રુઓની ધાર વહેવા લાગી! થોડી જ વારમાં સ્વસ્થ થઈ માતાજી સમક્ષ મસ્તક નમાવી મેં મનોમન તેમનો ઋણસ્વીકાર કર્યો. તેનો પાડ માન્યો!

અધ્યાત્મિક કેલી, ઓક્ટોબર, '૮૮]

પણ, મને થાય છે કે મારી કઈ પાત્રતા? મારી કઈ ભક્તિ? કઈ સેવા? હું તો તે વેળા અબુધ બાળક હતો. મારાં કયાં પુણ્ય કે માતાજીએ પૃથ્વી પર સાક્ષાત્ પધારવાની તકલીફ ઉઠાવીને મને સ્વયં તેનું દૂધ પીવડાવ્યું!

હું જોઉં છું એમાં મારા પૂર્વજોની ગાયત્રી-ઉપાસનાની પ્રખરતા-પરિણતિ. હું જોઉં છું એમાં મારા વડવાઓની સાધનાની પ્રબળતા. હું જોઉં છું એમાં મારા માતા-પિતાની નરી આધ્યાત્મિકતા, તેમની ધર્મપરાયણતા, તે સર્વ પર પ્રસન્ન થઈને, તે સર્વનો ખ્યાલ કરીને, તેઓના કુળમાં-કૂંબે જન્મેલા અબુધ બાળકની રક્ષા કરવા, દેવે કુળ પર-કુટુંબમાં આવેલી આ આફતનું નિવારણ કરવા તેણે સાક્ષાત્ આવી મને દૂધ પીવડાવ્યું! બાકી, મારી કઈ લાયકાત?

મારા પૂર્વજોને, મારા માતાપિતાને કોટિ કોટિ વન્દન, કે જેઓના તપોબળથી પ્રસન્ન થઈ હું અબુધ બાળકને માતાજીએ સાક્ષાત્કાર કરાવ્યો. પણ મને ખીજી તો કશી ગતાગમ નહિ એટલે જ કદાચ આવી પરિસ્થિતિ નિર્માણ કરી પોતે પ્રત્યક્ષ પ્રગટ થઈ મારામાં નિજની શક્તિનું સિંચન કર્યું. એના થકી જ મારામાં તેના પ્રત્યે શરણાગતિનો-શ્રદ્ધાનો ભાવ પેદા થયો. એ જ કૃપાશક્તિના સિંચનથી તેના સાક્ષાત્કારનું સૌભાગ્ય સાંપડ્યું ને જનતા જનાર્દનની સુશ્રુષાનો લહાવો મળ્યો. જીવતર ધન્ય બની જન્મેજન્મ તેની ભક્તિની યાચના કરે છે.”

મા ગાયત્રીની કૃપા
શ્રી ગણેશ ટ્રેડર્સ
'ભગવતી'

ઉદવાડા-Rs. ૩૯૬૧૮૫

શાસ્ત્રીજનો અનુરોધ

શાસ્ત્રીજની વ્યક્તિગત મુલાકાતનાં નવ વર્ષ પૂરાં થતાં 'નીલોપા'ના પ્રાગણ્યમાં પૂ. ગુરુદેવનાં સાન્નિધ્યમાં પ્રતિવર્ષની જેમ એક કાર્યક્રમ ઊજવાયો હતો. તે નિમિત્તે આશીર્વાદ આપતાં પૂ. ગુરુદેવે જણાવ્યું હતું કે, "હું અવતારી પુરુષ નથી. હું તો માત્ર સામાન્ય મનુષ્ય જ છું. હું જે કાર્ય કરું છું તે કેવળ માતાજીની શક્તિથી જ. ખાકી, હું પણ તમારા જેવું લોહી, માંસ તે ચામડીનું પંચમહાભૂતનું જોળિયું જ છું. મારા પર કેવળ માતાજીની કૃપા છે. આજે આપણે નવ વર્ષ પૂરાં થયાં અને દસમા વર્ષમાં પ્રવેશીએ છીએ. બાળક પાંચ વર્ષનું થાય ત્યાં સુધી તેની કાળજી લેવાની માતા-પિતાની ફરજ હોય છે. પછી તમે શાળામાં દાખલ થયા. ચાર ધોરણ પસાર કરી, પાંચમા ધોરણમાં પ્રવેશ્યા છો. તમે ધણા આજળ વધી ગયા છો. મારો એક જ આદેશ છે - વિનંતી છે કે શ્રદ્ધા અને શરણાગતિના એ રાજમાર્ગો છે. એના પર તમે ચાલ્યા જાવ. ખાકી ખીનું બધું મારા પર છોડી દો. કર્મના બળે મુસીબતો-તકલીફો આવશે, પણ એ સહન કરવાની માતાજી તમને શક્તિ આપશે.

માતાજીએ મારી ખૂબ કસોટી કરી છે, મને ખૂબ તાવ્યો છે, પણ મને એનો ખ્યાલ નહિ. હું તે વખતે નોકરીમાં હતો, સંસારનાં કાર્યો કરતો હતો.

હું તો માતાજીનો શિસ્તબદ્ધ સૈનિક છું અને તેના આદેશ પ્રમાણે જ કાર્ય કરું છું. ધણીવાર માતાજી મને એવો આદેશ આપે છે, કે મને પણ ગભરામણ થઈ જાય છે કે માતાજી શું કરી નાખશે? તેમના આદેશને સમજવા મારે મગજને કસવું પડે છે.

માતાજીની મરજી વિરુદ્ધ હું કોઈ કાર્ય કરતો નથી ને કરવા માગતો પણ નથી. જશોદા તો કનૈયાને દોરડાથી બાંધતી હતી. હું તો ધણો મોટો છું. મને દોરડાથી બાંધે તો તો હું છૂટી જઈ તેથી મને તો માતાજી સાંકળથી જ બાંધી દે—કડકમાં કડક સજા કરે."

અંતમાં ગુરુદેવે માતાજીની સૂક્ષ્મ ઉપસ્થિતિની અનુભૂતિ વર્ણવી જણાવ્યું હતું કે, તમારા સૌની દર્શનની અભિલાષા મેં માતાજી સમક્ષ રજૂ કરી છે. હું ખાતરી આપું છું કે, જેનો અન્તરનો અરીસો સ્વચ્છ હશે તેને માતાજી ચોક્કસ દર્શન આપશે.

કાર્યક્રમના આરંભે 'નીલોપા' દંપતીએ ગુરુદેવતું કુમકુમ અક્ષતથી પૂજન કર્યું હતું.

કેટલાંક ભાઈ-બહેનોએ પોતાનાં વક્તવ્યો, કાવ્યો, શાયરીઓ રજૂ કર્યાં હતાં, જે તમામનો મુખ્ય સૂર એ હતો કે, ગુરુદેવ દૂર રહેવા છતાં નજીક હોય તેવી અનુભૂતિ કરાવે છે અને તેમની આત્મિક શક્તિ વડે દુઃખીઓને સહાય કરે છે. ભગવાનની ભક્તિ કરવાનું સામાન્ય માણસનું ગજું નથી. સામાન્ય મનુષ્યની તાકાતની બહારની વાત છે. ઈશ્વરની-ગુરુની કૃપા વિના ભક્તિ થઈ શકતી નથી. શાસ્ત્રીજની વ્યક્તિગત મુલાકાતમાં સમષ્ટિની સેવા અને માણસાઈની માવજત છે. તેઓ અવતારી પુરુષ છે.

અંતમાં પ્રસાદ લઈ સૌ છૂટાં પડ્યાં હતાં.

*

પૂ. ગુરુદેવના સત્તાવનમા જન્મદિવસની ઉજવણી ગઈ તા. ૭ મી સપ્ટેમ્બરે કરવામાં આવી હતી. તે નિમિત્તે એકત્ર થયેલ ભક્ત-સમુદાયને સંબોધતાં ગુરુદેવે જણાવ્યું હતું કે, ભાઈ-બહેનોએ પોતાના વક્તવ્યમાં જણાવ્યું કે, માતાજી શાસ્ત્રીજીને હવે અકોઅક એસાડે છે તેથી તેઓ માતાજીની સમક્ષ છે. પણ મારે તેમના સમોવડિયા નથી બનવું. એ વિશ્વ-વીરાંગનાને માથે જે ભાર છે તે મારે નથી ઉપાડવો. હું તો તેમનો આળક છું અને આળક જ રહીશ રહેવા માગું છું. તેઓ મારા આટલા વજનને તેમના કોમળ હાથે શી રીતે ઊંચકીને આજુમાં એસાડે છે તે હું સમજી શકતો નથી. શ્રદ્ધા અને શરણાગતિના એ રાજમાર્ગો છે તેના પર તમે ચાલ્યા જાવ. હું આ એક જ વાત દર વખતે દોહરાવતો રહ્યો છું. તમારા વક્તવ્યોમાં કેવળ મારે માટેનો જે પ્રેમ વ્યક્ત થાય છે તેથી હું ખૂબ આર્દ્ર બની જઈ છું. મયા વખતે મેં તમારી પાસે દાન માગ્યું હતું, આજે હું તમને કંઈક આપવા માગું છું. તમે દરેક જણ આવી મારી પાસેથી લઈ જાઓ.

ભાવિ ભૌતિક-આધ્યાત્મિક સુખ-શાંતિ-ઉત્તિ અર્થે માતાજીના પ્રસાદ રૂપે ગુરુદેવે સૌને એક એક રૂપિયો આપી આશીર્વાદ આપ્યા હતા.

મા ગાયત્રીની કૃપા અને
 પૂ. ગુરુદેવના આશિષ હરહંમિશ
 વરસતા રહો એવી નમ્ર વિનંતી સહ
જમનાદાસ નાગરદાસ મોદી
 જનરલ મરચન્ટ
 'ભગવતી'
 ઉદવાડા - Rs. ૩૯૬૧૮૫ (ડિ. વલસાડ)

માયાની પાર કોણુ જઈ શકે ?

ડૉ. કાન્તિલાલ કાલાણી

ન રહરચિત ભક્તિસૂત્રમાં માયાને કોણુ પાર કરી શકે છે અથવા આ સંસાર સાગર તરીકે જવામાં કોણુ સફળ થાય છે તેનો સચોટ ઉત્તર આપ્યો છે. પ્રશ્ન છે :

કસ્તરતિ કસ્તરતિ માયામ્ ? (૪૬ મું સૂત્ર)

માયાની પાર કોણુ જઈ શકે છે. અતિ ધારદાર પ્રશ્ન છે. જીવનની પરમ ગતિને પામવા જે સાધકો અતિ નિષ્ઠાવાન છે તેમને માટે આ પ્રશ્ન ઘણો ગભીર છે. ભક્તિસૂત્રના રચયિતાએ તેનો સ્પષ્ટ ઉત્તર આપીને આ માર્ગે પ્રયાણ કરવા ઈચ્છતી વ્યક્તિઓને સ્પષ્ટ માર્ગદર્શન આપ્યું છે. તેઓ કહે છે : જે આસક્તિઓનો ત્યાગ કરી દે છે, મહાપુરુષોનું સેવન કરે છે અને જે મમતારહિત હોય છે એવી વ્યક્તિ માયાને પાર કરી શકે છે.

આસક્તિઓનો ત્યાગ કરવો હોય તો આસક્તિનાં મુખ્ય ક્ષેત્રો ક્યાં છે તે જાણી લેવું જોઈએ. સામાન્ય રીતે તેમાં ગમતી વ્યક્તિઓનો અને ગમતા વિષયોનો સમાવેશ કરી શકાય. વાસ્તવમાં આપણે ચારે મ આજુથી વ્યક્તિઓ, વિષયો (ઇન્દ્રિયગ્રાહ્ય પદાર્થો, ભોગ્ય પદાર્થો)થી ઘેરાયેલાં છીએ. નિકટનાં સર્ગાવહાલાં પ્રત્યે મમલાવ હોવાથી આપણે આસક્તિનાં ખીજ વાવીએ છીએ અને દિનપ્રતિદિન એ ખીજ અંકુરિત થઈ વૃક્ષરૂપ બની જાય છે. પ્રિયજનોનું ચિંતન કરવું, એમની સુખાકારીની ચિંતા કરવી, એમનાં દુઃખે દુઃખી થવું એ આપણે માટે સહજ બની જાય છે.

આપણે કોઈનું માનસિક કે શારીરિક દુઃખ લઈ શકતા નથી છતાં આપણી પ્રવળ આસક્તિને કારણે આપણે સર્ગાસંબંધીઓ અને મિત્રો સાથે ગાઢ રીતે સંકળાયેલાં રહીએ છીએ.

વિષયો પશુ આપણને કુખાડનારા છે, તારનારા નથી. વિષયોને મન અને ઇન્દ્રિયો સાથે સીધો સંબંધ છે. મન ઇન્દ્રિયો દ્વારા વિષયોનો ભોગવટો કરે છે. મનની વિષયો માટેની ભૂખ એટલી તીવ્ર હોય છે કે તે ક્યારેય સંતોષાતું નથી. ઉલટું, મન જેમ વિષયોનો ભોગવટો કરતું જાય છે તેમ તેનો અસંતોષ વધતો જાય છે. ઇન્દ્રિયો જ્યારે નિર્બંધ થઈ જાય છે અને ભોગવટો કરવાની સંગીન સ્થિતિમાં રહેતી નથી. ત્યારે મન યાકતું નથી. મનને ઉંમર બાધારૂપ બનતી નથી. એટલે જે વ્યક્તિ મનને વિષયોનો ત્યાગ કરવાનું સમજવી શકે છે તે જ વિષયોમાંથી બચી શકે છે. આસક્તિ અને વિષયોની પકડમાંથી મુક્ત થનાર વ્યક્તિ જ માયાને પાર કરવાનો આરંભ કરે છે.

માયાને તરવા માટેની ખીજ નૌકા છે મહાપુરુષોનાં સહવાસ અને સેવન-જીવનનું રહસ્ય જેમની સમક્ષ પ્રગટ થઈ ગયું છે તેવા મહાપુરુષોના સહવાસમાં રહેવાથી અને તેમનું સેવન કરવાથી આપણી ધણી ખોટી માન્યતાઓ, ગેરસમજો, દોષો, પૂર્વગ્રહો, આસક્તિઓ, આવેગો અને મર્યાદાઓ તૂટવા માંડે છે અને તેમના અનુભવોનો નિચોડ જીવનનો પંથ કાપવામાં બહુ ઉપયોગી થાય છે.

ત્રીજી બાબત છે મોહ-મમતાથી રહિત થવાની. કોઈ વ્યક્તિ કાયમ માટે આપણી બની શકતી નથી. અહીં બધું કાળને આધીન છે. કહો કે, ક્ષણભંગુર છે. કશાને પણ સનાતન કાળ માટે મુઠ્ઠીમાં પકડી રાખવાનો પ્રયત્ન મિથ્યા છે કારણ કે આપણને પણ કાળ સતત ખાઈ રહ્યો છે એટલે મોહ-મમતાનો ત્યાગ કરવો જોઈએ. એમને વળગી રહીએ તો માયાના કાદવમાં વધુ ફસાઈએ છીએ.

આટલી ત્રણ બાબતો સિદ્ધ કરીએ પછી માયાને તરવામાં જોખમ રહે ખરું? આ ત્રણ બાબતોને પુષ્ટ કરે એવા સાધનો નારદે બતાવ્યાં છે: જે એકાન્ત રથાનનું સેવન કરે છે, લૌકિક બંધનોને જે નિર્મૂળ કરી નાખે છે, જે ત્રણેય ગુણો ઝોળંગી બન્ય છે અને જે યોગ અને ક્ષેમને પણ ત્યજી દે છે તે માયાથી પર થઈ શકે છે.

સંગ છોડવાના મુદ્દા સાથે એકાન્ત-સેવન અનિવાર્ય બની રહે છે. આપણે સમાજમાં કે સમૂહમાં રહીએ તો સંગનો રંગ લાગવાનો જ. આપણે ભલે એમ નક્કી કરીએ કે હું સૌની વચ્ચે રહી એકાન્તનું સેવન કરીશ. હા, આપણે કોઈને મળવા ન જઈએ તો એકાન્તનો થોડો લાભ મળે, પણ સમાજમાં રહેતા હોઈએ તો લોકો આપણને મળવા આવે અને આપણે દરેક વખતે ના ન પાડી શકીએ. પરિણામે આપણું ચિત્ત ડહોળાય તેવી સંભાવના છે એટલે નારદે સૂચન કર્યું છે કે જેણે માયાને તરવી છે તેણે એકાન્તમાં રહેવું જરૂરી છે. એકાન્ત-સેવનથી બહારની પરચુરણ અને નિરર્થક વાતો આપણામાં દાખલ થતી નથી.

લૌકિક બંધનને મૂળમાંથી નાબૂદ કરવાની એમની બલામણ્ય આકરી તાવણી કરે તેવી છે. સમાજની વચ્ચે રહીએ એટલે અવારનવાર સારા-માઠા પ્રસંગો આવતા રહેવાના. એવા પ્રસંગોમાં હાજરી ન આપીએ તો મન પર ભાર રહે અને હાજરી આપીએ તો મન ડહોળાય. જેણે સાચી ભક્તિ કરી માયાનો સાગર ઝોળંગવો છે તેણે આવાં સામાજિક બંધનોમાં ન ફસાવું ઇષ્ટ છે. અનુભવી સન્તો કહે છે કે માયા પોતાનો માળો આપણા મનપ્રદેશમાં બાંધે છે એટલે મન અ-મન બની જવું જોઈએ.

આ કાંઈ સરળ બાબત નથી. જન્મ-જન્માન્તરોથી આપણે મન સાથે નાતો જોડ્યો છે. એટલું જ નહીં, મનની આગળી પકડી આપણે ચાલ્યા છીએ એટલે આ કાર્ય દુષ્કર છે એવું જ અધરું કાર્ય ત્રણ ગુણોને ઝોળંગવાનું છે. જન્મથી જ સત્વગુણ, રજોગુણ અને તમોગુણ આપણી સાથે જોડાયેલા છે. આપણા જીવનમાં ત્રણ ગુણોની બનેલી નિસરણી પર ચડ-ઉતર કર્યા કરીએ છીએ. એમાં સૌથી ઉપરનું પગથિયું સત્વગુણનું છે. મધ્યમ પગથિયું રજોગુણનું છે. અને નીચલું પગથિયું તમોગુણનું છે. આપણે દિવસની કોઈ પણ ક્ષણે કોઈ એક ગુણના વિશેષ પ્રભાવ નીચે હોઈએ છીએ. તે વેળા ખીખ બે ગુણોની હાજરી અવશ્ય હોય છે. પણ એમનો પ્રભાવ એટલો મન્દ હોય છે કે આપણને તેનો પ્રગટ-પણે અનુભવ થતો નથી.

આ ત્રણેય ગુણો જ્યાં સુધી આપણી પાસેથી કામ લે છે અથવા કહો કે, એમના પ્રભાવ નીચે આપણે જીવાએ છીએ ત્યાં સુધી આપણે માયાના બંધનમાંથી મુક્ત થઈ શકવાના નથી. અનુભવી સન્તોએ ગુણાતીત સ્થિતિના વાત કરી છે. ત્રણેય ગુણોથી પર થવું એવું તેનું અર્થઘટન કરવામાં આવે છે. વાસ્તવમાં એ શક્ય લાગતું નથી. એનો અર્થ એવો ધટાવવો જોઈએ કે ગુણો પર આપણો પ્રભાવ રહે, ગુણ આપણને વશ થઈને વર્તે, ગુણ આપણો ઉપયોગ કરે તેને બદલે આપણે ત્રણેય ગુણોનો ઉપયોગ કરીએ.

આટલું કરી શકીએ તો પરમાત્માની જ્ઞાનશક્તિ, ઈચ્છાશક્તિ અને ક્રિયાશક્તિનો અનુભવ થવા વિના ન રહે. સત્વગુણ પરમાત્માની જ્ઞાનશક્તિ સાથે, રજોગુણ તેમની ઈચ્છાશક્તિ સાથે અને તમોગુણ તેમની ક્રિયાશક્તિ સાથે સંબંધિત છે. ગુણાતીત થવાથી ત્રિવિધ શક્તિના સર્જક પરમાત્માની સાથે તાર જોડાઈ બન્ય છે.

નારદ આટલેથી સન્તોષ માની લેતા નથી. કોઈપણ સાધકે અન્તર્યામીમાં કર્યાં અન્તિમ મુકામ માની લેવાની જરૂર નથી. એટલે તો ગુણાતીત સ્થિતિની વાત કર્યા પછી 'યોગક્ષેમ' ત્યજતિ - યોગક્ષેમને

ત્યજવાનું કહે છે. ખરા ભક્તે યોગક્ષેમની ચિંતા છોડી દેવી જોઈએ. એના યોગક્ષેમની ચિંતા નિરંતર પરમાત્મા જ કરતા હોય છે. ભગવદ્ગીતામાં ભગવાને અભયવચન આપ્યું છે કે—

અનન્યાશ્ચિન્તયન્તો મામ્ યે જનાઃ પર્યુપાસતે ।

તેષાં નિત્યાભિયુક્તાનાં યોગક્ષેમં વહામ્યહમ્ ॥ (૯-૨૨)

જે પુરુષો અનન્ય ભક્તિભાવથી મારું ચિંતન કરતાં મારી ઉપાસના કરે છે તેવા નિત્ય યોગ-યુક્ત (રહેનાર) પુરુષોના યોગક્ષેમનો યોગે વહું છું.

યોગક્ષેમનો અર્થ ભાષ્યકારોએ આપ્યો છે તે ધ્યાનમાં રાખવા જેવો છે. ન મળેલી વસ્તુ મળવી તેનું નામ યોગ અને મળેલી વસ્તુનું સંરક્ષણ કરવું તે ક્ષેમ.

જેનું યોગક્ષેમ ઉપાધિરહિત હોય, એને કર્મો આધારૂપ બનતાં નથી. હું અને મારાપણાનો ભાવ દાખલ કરીને જે કર્મો કરીએ તે ઈશ્વરને સમર્પિત કરી શકતાં નથી. કર્તાભાવ વિના જે કર્મો થતાં હોય તે સહજ હોય છે. એમાં આપણું કર્તૃત્વ હોતું નથી. એટલે કર્મોના ફલ પર આપણી નજર હોતી નથી.

નારદ પછીના ભક્તિસૂત્રમાં આ આબતનો નિર્દેશ કરે છે : જે કર્મોના ફલ ત્યજી દે છે, કર્મોને પણ સમર્પિત કરી દે છે અને નિર્દાન્દ્ય થઈ જાય છે તે માયારૂપ સાગરને તરી જવામાં સફળ થાય છે.

જેણે પોતાની જાતને પરમાત્માને સમર્પિત કરી દીધી તે કોઈપણ કર્મ સકામ ભાવે કરતો નથી. પોતાનાથી થયેલાં કર્મોના ફલ તે સહજભાવે પરમાત્માને સોંપી દે છે. જ્યાં કર્તાભાવ રહે છે ત્યાં જ બધી ભાંજગડ ઊભી થાય છે. જે પોતાને કર્તા માને છે તે ભોક્તાભાવમાંથી છૂટી શકતો નથી. ભક્ત પરમાત્માને જ કર્તા માને છે અને તેમને જ ફલના અધિકારી ગણે છે. ભક્ત પોતે કર્તૃત્વથી અને તેના પરિણામથી નિર્લેપ રહેવા ઇચ્છે છે.

કર્મનું કર્તાપણું અને તેનું ફલ ભગવાનને અર્પી દેનાર ભક્ત હર્ષ-શોક, લાભ-હાનિ, જન્મ-મૃત્યુ, સુખ-દુઃખ, જય-પરાજય, મિલન-વિરહ જેવાં અનેક દુઃખોમાંથી મુક્ત થઈ જાય છે. તે વેદોનો પણ ત્યાગ કરી દે છે અને ઈશ્વરનો કેવળ અવિચ્છિન્ન અનુરાગ પ્રાપ્ત કરે છે.

“ ભગવતી હોસ્પિટલ ” અને પ્રસૂતિગૃહ

૦ ડૉ. ભરત ગાંધી, (એમ. એસ.), ૦ મીના ગાંધી (એડવોકેટ)

નેશનલ હાઈવે - ઉદવાડા - R S. (જિ. વલસાડ)

લંડનની કાર્યવાહી

ઇંગ્લેન્ડમાં વસતાં બાઈ-બહેનોને પૂ. ગુરુદેવના કાર્યક્રમનો લાભ છેલ્લા આઠ વર્ષોથી એક-ધારે મળી રહ્યો છે. તા. ૩-૮-૮૮ થી ૨૩-૮-૮૮ સુધીના વાસ દિવસો દરમ્યાન લંડન, લેસ્ટર, બર્મિંગહામ, ડડલી, બ્રેડફોર્ડ વગેરે શહેરોમાં પૂ. શ્રીના કાર્યક્રમનું આયોજન કરવામાં આવ્યું હતું. લગભગ બે હજાર માણસોએ પૂ. શ્રીના કાર્યક્રમનો લાભ લીધો હતો. તેમાંથી કેટલાકના અનુભવો આ પ્રમાણે હતા :

પાર્વતીબહેન પટેલને ઘેર ચૌદ વર્ષના લગ્નજીવન બાદ ગુરુદેવના માર્ગદર્શન, જીવનજીવન અને આશીર્વાદથી 'આશિષ' (પુત્ર)નો જન્મ થયો હતો. તેમણે ગુરુદેવનો ઋણ-સ્વીકાર કરી પ્રાર્થના કરતાં જીવ્યાંબધું હતું કે, અમે આપના જીવનભરના ઋણી છીએ. બાળક તન્દુરસ્ત રહે અને સારિત્વક જીવન જીવે તેવા આશીર્વાદ આપશો.

લેસ્ટરમાં એક બહેનને બાર વર્ષના પરિશ્રીત જીવન બાદ પૂ. શ્રીના આશીર્વાદ, માર્ગદર્શન અને જીવનજીવનના સેવનથી ગર્ભ રહ્યો છે.

ડડલીના મન્દિરના હોલમાં ચોવીસ કુંડી ગાયત્રી-મહાયજ્ઞનું આયોજન કરવામાં આવ્યું હતું. ચોવીસ કુંડો અર્ધગોળાકારમાં ગોઠવવામાં આવ્યા હતા. માતાજીની હાજરી વર્તાતી હતી. યજ્ઞની સાથે અકિતગત મુલાકાત પણ ચાલુ જ હતી. સુભાષભાઈ પટેલ અને અન્ય બાઈઓએ પ્રોત્સાહન સુંદર આયોજન કર્યું હતું.

બર્મિંગહામના કોમ્યુનીટી સેન્ટરમાં પંચકુંડી ગાયત્રી મહાયજ્ઞનું આયોજન કરવામાં આવ્યું હતું.

-
- શ્રી ગાયત્રી માતાજીની કૃપા અને પૂજ્ય ગુરુદેવના આશીર્વાદની અભ્યર્થના
- : શ્રી અંબિકા સોપ ફેક્ટરી અને ટી ડેપો : —
- : શ્રી અંબિકા કેમીકલ ઇન્ડસ્ટ્રીઝ : —
- : શ્રી જય અંબે સોપ એન્ડ ટી સેન્ટર (રીટેઈલ વિભાગ) : —
- ૪/૧૩૩, હરિપરા પીરછડી રોડ, અંબિકાસહન, સુરત-૩
- “ ડીટરજન્ટ સાયુ તથા વોશીંગ પાવડરના ઉત્પાદક ”
-

મન્ત્રશક્તિ

શાસ્ત્રીજી

અમારા વડવા પૂજલાલ ગાયત્રી મન્ત્રના પ્રખર ઉપાસક હતા. મન્ત્રશાસ્ત્રી તરીકે આસ-
પાસના વિસ્તારમાં જ નહિ, દૂર દેશાવર સુધી પણ તેમની ખ્યાતિ પ્રસરી હતી. લોકો
પેતાના દુઃખદર્દ દૂર કરવા એમની મન્ત્રસાધનાનો સહારો શોધે. તેઓ કર્મકાંડી, પૂજાપાઠ કરનારા
અને પાપબીડુ હતા. એમ કહેવાય છે કે તેમને લક્ષ્મીજી સાક્ષાત્ પ્રસન્ન હતાં. તેઓ ખીરપુર રહેતા,
(અમે મૂળે તેા આલાસિનોર પાસે આવેલ ખીરપુરના વતની, તે વખતે આ-આપુજી પણ ખીરપુર જ
રહેતાં હતાં તે પાછળથી ગોધરા આવેલા. મારો જન્મ પણ ગોધરામાં જ થયો.) પણ મોટે ભાગે ડાકૌરમાં
રહીને ભાગવદ્ભક્તિ કરતા તે દાદી એકલાં જ ખીરપુર રહેતાં. તે વખતે તેમને કોઈ સન્તાન નહોતું.

આજથી લગભગ સવાસોએક વર્ષ પહેલાંની વાત કરી રહ્યો છું.

દાદાએ એક ઘોડું રાખેલું કે જેથી અવારનવાર ડાકૌરથી ખીરપુર આવી ગોરાણીની ખખર લઈ
જતા અને આજુબાજુનાં ગામોમાં યજમાનોની વરધી આવે તેા ઘોડું લઈ પહોંચી જતા.

દાદા ખીરપુરથી ઘોડું પલાણી નીકળે ત્યારે દાદીમાને ધરખંચનાં પૈસા તેા આપતા જ જાય,
પણ એમનું ઘેર આવવાનું ઠેકાણું નહિ એટલે એમણે દાદીમાને એક વિધિ દેખાડી રાખેલી. ધરમાં
એક ગોખલો હતો. એ ગોખલો દેખાડી દાદાએ દાદીમાને કહી રાખેલું કે, 'જુઓ તમારે કદીક પૈસાની
જરૂર ભીની થાય તેા આ ગોખલામાં દીવો કરી, જેટલા પૈસા જોઈતા હોય એટલાની ચિટ્ટા લખાવી
ગોખલામાં મૂકી, પડદો પાડી દેવો ..એકાદ એકડિયું વીત્યા પછી પડદો ખોલવો. ચિટ્ટીમાં લખેલી રકમ
તમને મળી જશે.' અને નવાઈની વાત તેા એ છે કે જરૂર જોગા પૈસા મળી પણ જતા. આમ દાદાની
ઝેરહાજરીમાં દાદીમાને કશી કોઈ તકલીફ પડતી નહિ.

મન્ત્રશાસ્ત્રી તરીકે દાદાની ખ્યાતિ માત્ર ગુજરાતમાં જ નહિ, પણ જ્યાં જ્યાં ગુજરાતીઓ વસતા
હતા ત્યાં ત્યાં સઘળે પ્રસરેલી હતી. એકવાર મધ્ય પ્રદેશના એક વેપારીએ એમને કોઈ મન્ત્રવિધિ માટે
છન્દોર ખોલાવેલા. ત્યાં જે ઘટના યત્ની એ ભારે અજાયબી પમાડે એવી છે. મન્ત્રમાં મહાન શક્તિ છે
એમ આપણે વારંવાર કહીએ છીએ, પણ એ મહાન શક્તિનો પરચો દાખવનારા કિસ્સા આપણને
ભાગ્યે જ જાણવા મળતા હોય છે. પૂજલાલ દાદાની મન્ત્રસાધના અને શક્તિનો પરિચય આપતો એક
પ્રસંગ અત્રે પ્રસ્તુત કર્યો છે.

દાદાની નમ્રતા, પ્રતિભા અને વિદ્વતાથી પ્રભાવિત થયેલા છન્દોરના પેલા વેપારીએ તેમનો પરિચય
કરાવવાના ઈરાદાથી પેતાને ત્યાં વેપારીઓનું મહાજન તેડયું. મહારાજ વિશે શેકે વેપારીઓને માહિતી
આપી, મન્ત્રશક્તિની એમની સિદ્ધિઓની ગુણગાથા ખૂબ લાવભેર ગાઈ, તે સાંભળી એક શ્રીમંત
નખીરાને ટીખળ સૂઝ્યું. આપની મોટી પેઢીના માલિક અનેલા એ યુવાન શેઠને શ્રીમંતાઈનો ભાર
ધમંડ હતો. આ બધી ખિરદાવલિ સાંભળી તેમનું અહમ્ ઉરકેરાયું.

મરહીમણી ટીખણી સૂરમાં એ યુવાન શેઠે દાદાને કહ્યું, 'શાસ્ત્રીજી, તમે મન્ત્રશાસ્ત્રી છો એ સાંભળ્યું છે-અણ્યું છે પરન્તુ એનો કાર્ષ પ્રત્યક્ષ અનુભવ નથી. મારી તો તમને વિનવતી છે કે તમારી મન્ત્રશિક્ષાનો કાર્ષ પ્રત્યક્ષ અનુભવ કરાવો.'

દાદાએ કહ્યું, 'શેઠજી, સત્યનાં અને ઝેરનાં પારખાં ન થઈ શકે અને એમ મોજ ખાતર મન્ત્રોની અભ્યાસ કરાય પણ નહિ. મન્ત્રસાધના એ સસ્તી પ્રસિદ્ધિ મેળવવાનો વિષય નથી. મન્ત્રથી ધધરની કૃપા યાત્રી વિનમ્ર ભાવે દુઃખ દર્દ દૂર કરવાની યાચના જ કરવાની હોય છે, એનો કાર્ષ દેખાડો હોય નહિ.

પણ શેઠ માન્યા નહિ. તેમણે તો રઠ લીધી કે, ના, જે થવાનું હોય તે થાય, પણ મને તો આપની મન્ત્રશક્તિનું પારખું કરાવો જ...

એકે ય ઉપાય નહિ રહેતાં દાદા કહે, 'ખોલો શેઠ, તમારે કેવો પરચો જોઈએ છે? મન્ત્રની મહાશક્તિનો તમારે કેવો ચમત્કાર જોઈએ છે?'

ત્યારે એ યુવાન શેઠ કહે, 'ખીજું તો કંઈ નહિ, પણ આવતા ત્રણ દિવસમાં મારી એક આંખ ફેડી આપો તો હું જાણુ કે તમે ખરા મન્ત્રશાસ્ત્રી છો.'

દાદાએ સમરત મહાજનની વચમાં કહ્યું કે, 'ભાઈઓ, આ શેઠજીને પૈસાનો બહુ ગર્વ છે, તેમને કંઈક સમજવો. તેઓ કહે તો ખીજો ચમત્કાર બતાવું પરન્તુ મારા હાથે શેઠજીની આંખ ફેડી નાખવાનું યોગ્ય ન લેખાય.'

પણ જેમ જેમ દાદા આનાકાની કરતા ગયા અને મહાજનને વિનવણી કરતા ગયા તેમ તેમ શેઠની મમત વધવા લાગી. એટલું જ નહિ, ગર્વિષ્ટ શેઠે તો એવી જાહેરાત સુધ્ધાં કરી કે, 'જો પૂજા-લાલ મહારાજ આપેલી મુદતમાં મારી એક આંખ ફેડી નાખે તો હું એમને પાંચસો રોકડા ગણી આપું, અને જો એ કામ તેઓ ન કરી શકે તો આજ પછી તેમણે કદી, મન્ત્રશાસ્ત્રી તરીકે કોઈ મહાજનની વચમાં બેસવું નહિ'...મહાજનના શાશ્વ શેઠિયાઓને તો આ બધું વાજખી લાગતું નહોતું, છતાં તમાશાનો રસ તો કોને ન હોય? એટલે વિશાધના બે-ચાર સૂર નીકળ્યા તે પણ ઉહાપોહમાં શમી ગયા. દાદાએ પડકાર ઉપાડી લીધો. દાદાએ ચોખ્ખવટ માટે મહાજનને વિનવતી કરી કે એ શેઠ પોતાને હાથે એવું લખી આપે કે, 'મને જે કંઈ થાય તેની જવાબદારી મારી પોતાની છે.' ધમંડી શેઠ બંધે તે લખવા તૈયાર જ હતો!

લખાણ થયું. મહાજનના પંચે પણ પોતાની સંમતિનો સૂર પુરાવ્યો. એ લખાણનું ખીડું વાળી કુડિયાના ખિસ્સામાં ઘાલી દાદા તેમના ઉતારે આવ્યા. આખી વેપારી આગમમાં આ જ વાત ચર્ચાનો વિષય બની હતી. દાદા તો માળા લઈને બેસી ગયા. એક દિવસ, બે દિવસ, ત્રણ દિવસ પસાર થઈ ગયા. શેઠની આંખો તો પૂરેપૂરી સહીસલામત હતી. તેમને તો લેશ પણ તકલીફ થતી નહોતી.

સુકરર સમય સાંજના પાંચ વાગ્યાનો હતો. મહાજનની વચ્ચે મહારાજે બરાબર પાંચને ટકોરે પડકાર ઝીંધ્યો હતો. સાંજના ચાર, સાડા ચાર, પોણા પાંચ થયા. ધર આખું શેઠને વીંટળાઈને બેઠું છે. મહાજનમાંના એમના નજીકના મિત્રો પણ હવેલીએ આવી પહોંચ્યા છે. સૌની આંખો શેઠની આંખો ઉપર મંડાઈ છે. ધરમાં સમ્પૂર્ણ શાંતિ છે. બીંત ઘડિયાળની ટીકટીક સિવાય ખીજો કોઈ પણ અવાજ સાંભળાતો નથી. હવે પાંચમાં દસ મિનિટ બાકી છે, એકાએક શેઠની આંખમાં તકલીફ શરૂ થઈ. શેઠ

પૂમાપૂમ કરવા માંડી. લોકો ખેબાહળા થઈ શેઠ પાસે દોડી આબ્યા. ઘડિયાળનો ઠાંટો પાંચ ઉપર પહેાચે ને શેઠની એક આંખ ફટાક કરતી બહાર નીકળી પડી. આખનો અંધારિયો ખાલી ગોળા બારે બિહામણો લાગતો હતો. શેઠ પૂમાપૂમ કરતા હતા. કોઈ વૈદરાજને તેણવવામાં આબ્યા. આખની રિયતિ જોઈ એ અચંબો પામી ગયા. માથું ધુણાવી એમણે 'હરિ હરિ' એટલું જ ઉચ્ચાર્યું. ફટલાક યુવાનો દાદાના ઉતારે દોડી ગયા. તેઓ તો હજુ હાથમાં માળા બઈ એકામ્ર ચિત્તે મા ગાયત્રીનું ધ્યાન કરી રહ્યા હતા.

યુવાનોના અવાજથી તેમણે આંખો ખોલી. તેઓ પરિસ્થિતિ સમજી ગયા. અંગરખું પહેરી ખભે ખેસ નાખી તે યુવાનોની સાથે તેઓ ગયા. ધરના સભ્યો હાથ જોડી ઊભા હતા. તેમને સંજોધી દાદાએ કહ્યું, 'આમાં કશું જ થઈ શકે નહિ. શેઠની ઇચ્છા પ્રમાણે જ થયું છે. હજુ એક આંખ તો ખચી છે ને? સંસારનો વહેવાર તો એથી ચાલશે! હવે પાંચસો રૂપિયાની વ્યવસ્થા કરો.' શેઠે રૂપિયા ગણી આંખા જે લઈને દાદા ઘેર પાછા ફર્યા.

આમ પરમતત્ત્વ ને એના નામના મન્ત્રમાં અપાર, અલૌકિક ને અગમ્ય શક્તિ છુપાયેલી છે. પરન્તુ એનો પરિચય પામવા આ ને આવો ધમંડ નહિ, પણ વિનમ્રતા ને વિવેક જરૂરી છે. એની સામે પડકાર ફેંકવો ઉચિત નથી. તણખલું પર્વત સાથે બાથ બીડી ન શકે. મન્ત્રમાં મહાન શક્તિ છુપાયેલી છે. એથી મનુષ્ય ધારે તે કરી શકે છે, પોતાનું સખળું મનોવાંછિત પ્રાપ્ત કરી શકે છે પણ એનો વિનિયોગ પોતાની સ્વાર્થી-હીન મનોવૃત્તિને પોષવા નહિ, પોતાની વાસનાના પરિપોષ ને પરિતોષ માટે નહિ, નિમ્ન સ્તરની-હલકી આર્કાક્ષાઓને સાકાર કરવા માટે નહિ, તેને જાણી જોવા નહિ, એથી તે મનુષ્ય આમ વિનાશને જ નોતરે છે. અગ્નિમાં બાળવાનો ગુણ રહેલો છે-શક્તિ રહેલી છે તે જાણી તે સ્વીકારી લેવાનું જ રહે છે, અગ્નિના એ ગુણ-શક્તિનો પરિચય મેળવવા જનાર સ્વણ તેમાં બળાને ભસ્મીભૂત થઈ જાય છે. એ જ રીતે પરમતત્ત્વની, મન્ત્રની મહાન શક્તિનો સ્વીકાર કરી શરણાગતિ ભાવે જો તેની સામે જવાય તો તેની મહાન ને અલૌકિક શક્તિનો જરૂર અનુભવ થાય છે, પરન્તુ એનો વિનિયોગ આત્માના કલ્યાણાર્થે, પરમાત્માની પ્રાપ્તિ અર્થે હોવો જરૂરી છે. એમાં અહંકારને લેશ માત્ર સ્થાન ન હોઈ શકે.

'સત્યનાં ને ઝેરનાં પારખાં ન હોઈ શકે...' એ દાદાનાં વચનો આપણે સહુએ પણ યાદ રાખવાં જોઈએ.

આખરે તો માણસનું કર્મ ને ગતિ જ મહાન છે. તેના જ કર્મની ગતિ તેને આમ વિનાશને માર્ગે ધકેલે છે. અન્યથા શેઠ દાદાની સમજવટ પછી પણ પોતાની જીવ ન છોડી શક્યા ને આંખ ગુમાવવાની આપત્તિ જાતે કરીને વહેારી બેઠા!

આથી માતાજીને એક જ પ્રાર્થના-વિનંતી હોઈ શકે. 'અમને સહયુદ્ધિ આપજો...'

સુમાચાર

૧. તા. ૧૧-૧૦-૮૮ થી ૧૬-૧૦-૮૮ સુધી નવરાત્રી છે. અનુષ્ઠાન કરવા ઈચ્છતાં ભાઈ-બહેનોને પૂ. ગુરુદેવ આશીર્વાદ પાઠવે છે.

*

૨. પૂ. ગુરુદેવની વ્યક્તિગત મુલાકાત અને જીવનજીવનના કાર્યક્રમોનું આયોજન કરવામાં આવ્યું છે, જે નીચે મુજબ છે :

તા. ૨૬-૧૦-૮૮ થી ૩૦-૧૦-૮૮ શનિ અને રવિવાર, સ્થળ : શિવ શક્તિ હોલ, કેસન્ટ બિલ્ડીંગ પાસે, ભાવનગર. સમય : બપોરના ૧૨ થી ૪ વાગ્યા સુધી.

*

૩. તા. ૧૩-૧૧-૮૮, રવિવાર, સ્થળ : ૬/એ ત્રિકમનગર, દર્પણ ટોકિંગ સામે, લાંબે-હનુમાન રોડ, વરાછારોડ, સુરત. સમય : બપોરના ૧૨ થી ૪.

તા. ૧૪-૧૧-૮૮, સોમવાર, લાલપાંચમને દિવસે સુરત શ્રી ભગવાનદાસ જરીવાળાની મિલ પર (વ્યક્તિગત મુલાકાત નથી).

*

૪. તા. ૧૧-૧૧-૮૮ થી ૧૮-૧૧-૮૮ ગુરુ અને શુક્રવાર, દિલ્હીમાં, સ્થળ : મધુભાઈ પટેલ, ટે. નં. ૨૨૫૪૪ પર માહિતી માટે સંપર્ક સાધવો. સમય : બપોરે ૧૨ થી ૪

*

૫. તા. ૧૦-૧૨-૮૮ થી ૧૧-૧૨-૮૮ શનિ અને રવિવાર.

સ્થળ : ગંગાદાસની વાડી, બાબુલનાથ મહાદેવ પાસે, ચોપાટી, સુખઈ.

સમય : બપોરના ૧૨ થી ૪ સુધી

*

૬. તા. ૫-૧૧-૮૮ થી ૨૦-૧૧-૮૮ સુધી દીવાળી અને નૂતન વર્ષના તહેવાર તેમજ સુરત અને દિલ્હીમાં વ્યક્તિગત મુલાકાતનો કાર્યક્રમ હોવાથી પૂ. શ્રી 'નિલોખા', અમદાવાદ મુકામે મળી શકશે નહિ.

* તા. ૧૦-૧૧-૮૮ ગુરુવાર, બેસતા વર્ષે પૂજ્યશ્રી સીવીલમાં તેમના નિવાસસ્થાને સવારે ૧૦ થી ૫ સુધી મળશે.

*

૭. ૧૯૮૬ ના વર્ષનું આપનું લવાજમ રીન્યુ કરાવી લેશો.

□

गायत्री-उपासक पू. श्री शास्त्रीश

પૂજ્ય ગુરુદેવની મુલાકાત

- * આધિ, વ્યાધિ, ઉપાધિથી ત્રસ્ત કોઈ પણ વ્યક્તિ, જ્ઞાતિ, જાતિ, સમપ્રદાય કે ધર્મનાં બન્ધનો સિવાય વિના મૂલ્યે પૂજ્ય ગુરુદેવની મુલાકાત લઈ માર્ગદર્શન મેળવી શકે છે. પ્રત્યક્ષ મુલાકાત શક્ય ન બને તો પણ પૂજ્ય ગુરુદેવના આદેશ અનુસાર ગાયત્રી મહામંત્રની ત્રણ માળાને જીવનના અનિવાર્ય દૈનિક કાર્યક્રમમાં વણી લેજો.

મુલાકાત સ્થળ : ' નીલોષા ' બંગલો, ત્રિમૂર્તિ સોસાયટી,
ગવર્નમેન્ટ પાંચ બંગલા પાસે, ગુલમોર ફલેટ્સ પાછળ,
ગુલબાઈનો ટેકરો, અમદાવાદ-૧૫.

સમય : બપોરના ૧૨-૦૦ થી ૨-૦૦ (૧૦૧ વ્યક્તિને મુલાકાત)
શનિ-રવિ તથા જાહેર રજાના દિવસે બંધ.

- * પૂજ્ય ગુરુદેવ આપના પત્રા વાંચે છે, પરંતુ લેખિત જવાબ પાઠવતા નથી.
- * શારીરિક-માનસિક રોગો માટે પૂ. ગુરુદેવ જીવનજી આપે છે. સ્વચ્છ જીવ લેવા ઈચ્છનારે ખાલી ખાટલી સાથે લાવવી, જેથી અભિમંત્રિત જીવનજી આપી શકાય.

